Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τρία

Εἰδυλλιον.

Πρὸς Κλεινίαν.

Περὶ ἀδίκων καὶ τῆς Θείας Προνοίας καὶ τῆς ἀρετῆς μεμψιμοιριῶν.

„Ὄλβος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ,
„Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰδότι πείθηται·
„Ὃς δέ κε μηδ' αὐτὸς νοέῃ, μηδ' ἄλλου ἀκούων
„Ἐν θυμῷ βάλληται, ὁ δ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ. ϛ. 295."
(Ἡσίοδ. ἔργ. καὶ ἡμ.)

Ἀναπολῶν ἐν τῇ διανοίᾳμου, φίλε Κλεινία, τὰς ἄλλοτε περὶ Θείας Προνοίας καὶ ἀρετῆς συνδιαλέξεις μας, καὶ τὰς ὁδοίας μοῦ ἔπαιρνες πολλάκις ἐρωτήσεις, ἐτόλμησα ἀναγκαῖον, πρὸς πλειότερον διαφωτισμόν καὶ ἀπαλλαγήν ἐκ τῆς πλάνης σου, νὰ σοῦ ἀποστείλω μελετηθεῖσαν τινὰ σοφολόγον λύσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπηρέτου τῆς ἀγ. Ἐκκλησίας. Ἐπρολέγουσα δὲ αὐτὴν μετὰ τῶν πολλῶν τὸ χρυσόρρημον ἐπιθέτου ἀριστοτεχνημάτων, ὡς κολακευτικωτέραν καὶ ἐπιτηδειοτέραν τῆς ἄλλης ἀπαντήσεως περὶ προνοίας καὶ ἀρετῆς κοινῶν συμπτώσεις.

Ἡ διαλάμπουσα ἐν αὐτῇ ἀπλότης, ἡ ἀνεπιτήδευτος μέθοδος, ἡ ἀκμὴ καὶ ἀκαταμάχητος δύναμις, ἡ ῥητορικὴ ἐπιτήδευσις καὶ ἡ εὐφράδεια, τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν, ἡ γονιμότης τῆς φαντασίας, καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ πομπεία τῶν ἐμάτων, δὶ ὧν φέρει ἀδρῶς καὶ ἐπέρως τὸν ἀκροατὴν καὶ τὸν ἀναγνώστην, ἀπὸ τὸν παρασύρει καὶ ἄκοντα, ὡς πλημμυρίζοντες καὶ σφοδροὶ χείμαρροι, ἐκ τοῦ ὄρους τῆς ὀρθῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας. Ὅλα τὰ γενναῖα γόνιμα καὶ τὰ ἀπαλμὰ προσωπεῖα τῶ ὑπόφρονος καὶ ἐμπειρομένου βίου, καλοπάθεια καὶ ἀπολεγρῶνται ἐνώπιον τῆς καλοπαθημένης εὐγραφίας καὶ τῶν κεραυνοβόλων ἐπιχειρημάτων τῶ θείου ῥήτορος· ἀντ' αὐτῶν δὲ ἀναγράφεται, ὡς ἐπὶ χαρτῶ καὶ ὑφηλῶ χαρακτῆρι ἡ σιγὴ καὶ ὑπόφυλος ἡμῶν τῶ πόθεν καὶ σύφρονος βίου.

Ὅλοι οἱ σοφάβαροι, ἂν ἀχὶ καὶ νέοι, δοξάσουν τὰς ὁδοίας καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν συγχρόνων συμμερίζονται, κακοχώρευτοι ν' ἀποκτῶνται ὀνθρωποι τῶν νέων ἰδεῶν, δηλ: ἀνθρωποι ἀσεβεῖς, ὑλιστῶν καὶ σοφαδοξομανῶν, χάος καὶ ἀναλφοδῶν, ἄρδην ἐξαφανίζοντες, ἢ μόνον διὰ τῆς ἰσχύος τῶ λόγου, ἀλλὰ καὶ δι' ἰσχυρῶν σοφισμάτων, ἐξηγμένων ἐκ τῶν Θείων Γραφῶν καὶ τῆς θύραθεν σοφίας. Αἱ καλὰ τῶ δημιουργῶ τῶν ὅλων ἄλλοι μεμψιμοιρίαι σου,

ἀδο-

ἀποδεικνύονται ἄδικοι καὶ παράφρονες· ἡ κοινῶς νομιζομένη εὐδαιμονία τῶν πόσων τόσων, εἶναι αὐτόχρημα χάος κακὸν καὶ σκότος, ὅλων δὲ χωρίζεται εἰς τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν ἀρετήν. Τί δὲ ἔχει ἀρετή, τί ἐξαίρετον, τί ἀδιαφθορίαν, τί γέρας, τί πλοῦτος, τί πλουσία καὶ τίνα ἀγαθὰ ἢ κακὰ παρεχόμενα· τίς ἀδικεῖ καὶ τίς ἀδικεῖται, τίς εἶναι μᾶλλον εὐτυχὴς καὶ τίς δυστυχής· διατί ὁ κακὸς πλουτεῖ, ἐνδοξάζεται, τιμᾶται καὶ δοξάζεται, ὁ δὲ δίκαιος εἶναι πτωχὸς, ἄτιμος καὶ καταφρονεμένος· πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια τούτων, ἀναπτύσσονται ὑφ' ἅπας αὐτῶν τὰς ἐπόψεις, ἀναπτύσσονται καὶ ἀποδεικνύονται καὶ τεκμαίρονται μετὰ βαθυτάτης σοφίας, φιλοβάρου θεωρίας καὶ Πλατωνικῆς ὅλως ἐπαρκοῦς διεξαγωγῆς.

Ἡ ὁμιλία αὕτη τὸ θέμα ἀνδρός, ἥτις πάντως διαπρέπει καὶ τὴν δόξαν καὶ τὰ ἴδια τῆς ἐπωχῆς τοῦ, ὁμολογεῖται ἐν πολλοῖς μετὰ τῆς ἐλευθέρας μας, εἶναι ἡ σφραγὶς καὶ τὸ μὴ περαιτέρω, ὅσον ἄρχομαι καὶ τὰ πολύτιμον τοῦ μεταλαίου ἀποφαίνεται. Ἐὰν δὲ καὶ μετὰ τὴν προκειμένην ἀνάγνωσιν ταύτης ἐπιμένῃς ἰσχυρογνωμόνως εἰς τὰς ἰδίας δικαίας σου, καὶ τὰς μεταθέσεις ἢ ἄλλας γενομένας [illegible] ἐὰν, σὲ ἐρωτῶ ἀπὸ τοῦδε ἕως ἀποκόπτω εἰς τὸ ἑξῆς πᾶσαν [illegible] ἀνεπιμέμπτον μελέτην διέκεξιν, καὶ ὅλα τὰ θέματα [illegible] ὅλων καὶ τὸ μὲ προσφέρομαι ἔλεον ὀμνύειν ἀναπτύσσεται μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς καὶ σεμνοτέρας ταύτης, ἐὰν ἂν ἄπαξ ἐπιτέλεσον καὶ ἀνεξαρτήτων φρονημάτων, ἀξιῶ νὰ σκύψω καὶ νὰ [illegible] τὴν διὰ τῆς βίας, ἢ τῆς σοφιστείας καὶ τῆς ἀσχημοσύνης, ἀλλὰ [illegible] τὸν λόγον, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐσχημοσύνης.

Εἰς τὴν προκειμένην θεωρίαν δύναται προσθεῖναι, ὡς καὶ τὸ θέμα παραλείψας, νὰ ὑφηγηθῇ καὶ ὅτι ἀποδίδεται εἰς τὸ ἱερὸν τάδιον τοῦ μυρόμενος τὸ θεῖον λόγον, περὶ οὗ ἐπιθέλεσόν μου νὰ ἴδω ὀλίγα λυὰ ἐμπορεῖν. Οὗτος διδασκόμενος καὶ φιλεύμενος ὡς ἐν τοῦτον καὶ λαμπάδος, θέλει μάθῃ πολλὰ τινὰ πνευματικὰ καὶ φυσικὰ χαρίσματα, τίνας γνώσεις φιλοσοφικὰς καὶ θεοσεβείας, τίνα πορεύεσθαι, τίνα ἐμπορεῖν, τίνα ἐμπορίαν τὸ πρακτικὸν βίον ὁμίλειν νὰ κατέχῃ, καὶ τὸ ἕτερον δεύτερον πάντων, πῶς πρέπει νὰ φυσιογνωμονῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πάθων καὶ ἐμπαθῶν, νὰ ἀναγνώσῃ αὐτὰ ὑφ' ἅπας τὰς ἀνθρωπίνας ἐπόψεις, καὶ νὰ τὰ κάθιζῃ ἀναπτόμενα· ἐνώπιον τῆς μορφῆς καὶ τὸ φυλὸν τῆς ἀρετῆς. Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα εὐτυχήσῃ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν γνῶσιν εὐπαθῆ, καὶ τὸ ὕφος γλαφυρὸν, καὶ τὴν φρᾶσιν σαφῆ, καὶ τὴν παράστασιν ἀξιόπιστον, καὶ τὸν τόνον τῆς φωνῆς εὔστροφον καὶ ἡδύν, τότε δύναται βεβαίως νὰ ἐπιτύχῃ θραυμαστῶς ἐπὶ τῶν ἐμπροσθῶν τῶν ἐμπροσθῶν τῶν, καὶ

νὰ

καὶ παρεκτέγωνοι παρὰ τὸ ἐφθόνησε καὶ ἀξιόνους τὸν ὀδοιπόρον πρόλληνα θη-
σαυρόν.

Πλὴν μεγαλοῦλα, ἵνα ὁ λόγος αὐτῶν ἦναι ἐπιδόξους, ἔχῃ κῦρος,
προάγεται μετὰ προσοχῆς καὶ καλοκαγαθίας, συγκινῇ καὶ σείθῃ τὸν
καρδίας, πρέπει πρῶτον οἱ ἱερομόνοι νὰ ἦναι ἀμέμπτου ἤθους, ἀνε-
πίληπτον διαγωγῆς, ζῶντα παραδείγματα τῶν λόγων τῶν, καὶ ἀμφιβό-
λους καὶ ὅσον δεδόσθαι εἰς τὸν ἄλλον, νὰ πράττουν ἢ νὰ μὴ πρά-
τουν, "ποιοῦντα καὶ διδάσκοντα." Ἡ εὐαγγελικὴ αὕτη ἐντολή, ἣν ὁ Σέ-
βασμ. ἀρχιεπίσκοπος ποιεῖται, ἦτο δι' ἄλλον λέξεων καὶ ἠθικὸν ἀξίωμα τῶν
ἀρχαίων, οἵτινες ἐπαινοῦσαν εἰς τὸν ῥήτορα, ὃς προσῆν εἰς τὸν ἐν ὅλῳ λόγῳ,
τὸν χρηστόνοον τὸν χαρακτῆρος· "non posse oratorem esse, nisi bonum
virum" καὶ ἄλλος, "εἰς κακόλεκτον ψυχὴν ἐν εἰσρεύσειαν σοφία". Ἂς
ἦναι δὲ βέβαιον, ὅτι καὶ κοῦφοι οἱ πρῶτοι φορεῖς τῆς ἐκκλησίας μας,
μ' ὅλην τὴν ἀκλεκταρένην σοφίαν καὶ τὴν βαθεῖαν αὐτῶν σοφίαν, ἂν δὲν
ἦσαν καὶ πρόθυμα ἠθικῶς καὶ εὐαγγελικῶς χρηστόνοοι, ἀλλ' ἀδεκα-
λίας ὄργανα ἐπορεύοντο, ἢ ἐνεργοῦσαν εἰς τὰς τοῦ βίου πραγματείας,
ἐδίδοσαν οἱ λόγοι τοῦ ἄθεμον τὸ [illegible] μαρτυρίου, ἐδὲ εἰσέρχομαι εἰς
τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ἐν γένει ἐκκλησιαστικὸν ὅσας ἐπόνεσαν συ-
μφορὰς ἐπαρεστῶν.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὰ πρόσωπα ταῦτα δυσκόλως πρέπει, καὶ μάλι-
στα εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἐκκρεμῶνται ἢ μεμφόνται. Μεγαλοῦλα ὅσοι ἀνα-
δέχονται τοιαύτην ὑψηλὴν ἐντολήν, ὀφείλουν τὰ πρόσωπα νὰ προσηγγίζουν ἐμ-
ὲ ἔχνη καὶ ν' ἀποκρυθοῦν τὴν σκέψιν· ἄλλως δὲν ἦτο εἰς τὸ ὅλο ἀπο-
θάνοντα ἑαυτὸν ἰκανός, προλεγόμενον ἦναι νὰ μὴν ἐξέρχονται ἐκ τῆς
πρόσθεν τοῦ, παρὰ νὰ μένουν ἀνεπέρρεια μέλη, ἢ ἔνεκα τῆς
θεοσεβείας τοῦ ὄργανα σκανδάλου καὶ ἀδοξίας, ἀντὶ ποιμένων χρισ-
τιανικῆς εἰρήνης καὶ ἐπάρτων ψυχικῆς σωτηρίας.

Ἐπίτρεψόν μοι δὲ τώρα νὰ παραλειπόμενο καὶ ὑπὸ ἄλλην ἄποψιν τὸν θρη-
σκεύον τὸν θεῖον ἀνδρός, δεῦτε θεωρῶ αὐτὸν καὶ ὡς μέλος συνεκκλησιαστικὸν ἐπό-
πτον ἐπιόχνων, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐμπόδιον ἠθικῶν θάρρους, ἐξ ὃ ἔνεκα κα-
νονικῶς ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἱερέα ὁμίλον ἐπιχειρεῖν, ἂν καὶ ἡ φύσις δὲ ἐπρό-
σωπον ἀφθόνως μὲ ἄλλα· ἀλλὰ εὐκαταφρόνητα δῶρα, δεῦτε καὶ εὐφυΐ-
αν, καὶ ὀξύνοιαν καὶ εὔστοιαν λόγου τοῦ ἐπάρχου, καὶ ἀνάστημα ἀνδρε-
ῖον, καὶ παράστασιν εὐπρεπῆ, ὅτε ἂν εἰς ταῦτα προσθέσῃ καὶ τὸ
ἠθικὸν θάρρος, πιστεύω ὅτι παρέπει. Ἄνθρωπος ἀπολυθῇ εἰς ἐκκλησίαν
τὸ ἐπίσκοπον, καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς μεγάλου ἐπιστρέψῃ,

δεῦτε

διόλου τόλε καὶ ἡ τραυλωὶν τῶν ὑποθέσεων, ἤθελε βεβαίως σοφὸν ἑαυτόν πρὸς μετρήσεσιν, ἢ καὶ ἀσάφηγμεν τῶν ἑξάλλων δοξασιῶν σε.

Ἰδοὺ καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σοφωτάτη θρησκία, προσεμάθησα μὲ τῶν ἐδῶ ῥητῶν.

„Τὸν μὴ ἀδικοῦντα ἑαυτόν, ὀδεὶς παραβλάψαι δύναται."

„Ἐγὼ καλῶς γνωρίζω ὅτι ὁ λόγος τῶν θέλει φανῇ νέος καὶ παράδοξος εἰς τὸν περισσότερον, καὶ εἰς τὸν ἀποβλέποντας εἰς τὰ παρόντα, καὶ εἰς τὸν προσηλωμένον εἰς τὰ γενικά, καὶ εἰς τὸν σφόδρα ἀνθιφερομένον εἰς τὰς ἠθικὰς καὶ ὑπερτάτας μᾶλλον τῶν ὑλικῶν ἡδονάς· καὶ ὅτι εἶν προσωρινὸν θέλει κατὰ μέρος γελάσῃ τὰ τῶν ὑποκειμένων καὶ θέλει μᾶς καταδικάσῃ ὡς ἠλίθιας ἀνίθανα. Μολαταῦτα δὲν θέλομεν παρεκβασθῇ ἐκ τῶν ὑποκείτων μας, ἀλλὰ μάλιστα δι' αὐτὸ τοῦτο θέλομεν βαδίσῃ μετὰ πολλῆς προσοχῆς πρὸς τὰς ἀποδείξεις ὅσον ἠμπορέσωμεν, διότι ἂν οἱ ὅλοι [illegible] ἠθαρρημένοι τὰ μὲν θορυβοῦν, ἄλλοι νὰ ἀνησυχῶν, ἄλλοι νὰ [illegible] τὸ λεγόμενον τὸ λόγον, ἀφοῦ θέλομεν ἐξετάσῃ ὅτι θέλει [illegible] μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ θέλει [illegible] δεῖξῃ, τοῦτο εἰς τὸ δεύτερον [illegible], καὶ γράφοντες ἀφηνιάζομεν καὶ ἀποδεικνύομεν, θέλει [illegible] συμφωνήσῃ, διὶ ὧν ἔχομεν πρόλεψιν εἰσαγμένην ἰδέαν περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα δὲ θέλει μᾶς χρεωστῇ χάριν, ὡς οἱ ἀσθενεῖς πρὸς τοὺς ἰατρούς, ὅταν ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὰ νοσήματα, τὰ ὀποῖα τοὺς ἐβασάνιζαν.

„Ἂς μὴ προλάβωμεν μοναὶν μόναις τοῦς ἰδιωτικοὺς ἰδέας, ἀλλ' ἂς περιμένωμεν καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν ἐναντίων μας λόγων, διότι τόλε θέλει δυνηθῇ νὰ ἐπανέρχωσιν ἐφεξῆς ὁμοφώνως γῆρον χωρὶς νὰ βλάψωσιν τὴν ἀγωνίαν τοῦ ἐκήνταρον· καθὼς καὶ οἱ ἐπρεώντες δυνατὸν ἐπὶ τῶν βεβαιωτέρων πραγμάτων, ἂν καὶ παραλείψωσιν τὸν προσφορώτατα χύλαρα σφόδρα ἐπιλεβόμενον καὶ καταστηρεμενῶν αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιγραφῆς, δὲν ἐπιφέρουσιν ἐπὶ δὲν ἀμύνωσιν καὶ τὸν ἕλαρον· ἀλλὰ μ' ὅλα καὶ ἂν φαίνεται ὅτι λείγει ὁ πρῶτος δίκαια, δεαλιπῶν ἀνάδορον τοῦ ἀμπόν καὶ εἰς τὸν δεύτερον, διότι αὐτὴ ἔχει καὶ τοῦ δεικνοῦν ἢ ἀρετή, τόλε νὰ ἐπιγέρωσιν τὴν κρίσιν τοῦ, ὅλον ἐπιρεβῶς φαιλιοθῶσιν ἀξ ἀμφοτέρων. Ἐπίσης λοιπὸν καὶ ἐπὶ τῶ προκειμένου ἢ ποιήσωσιν πρόκηψιν, ἐπέχει τόσον χύλαρος, καὶ εἶναι πρὸ πολλῶν ἐφιλοπρόκοπον εἰς τὰς κρίσεις, ὡς ἐκινόσωμεν ὀστοῦν χυλαρῶν εἰς ὅλας τὴν ὀμερήσιον.

„Τὰ

„Τὰ πάντα, λέγει, εἶναι ἄνω κάτω, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι πλήρεις συγχύσεως· πολλοὶ εἶναι οἱ ἀδύνατοι καὶ οἱ πλουσοί, οἵτινες καταπάτησιν ἀδικοῦνται δουλαγωγοῦνται, πλέονται καὶ βλάπτονται ὑπὸ τῶν δυναστέρων καὶ τῶν πλουσίων· καθὼς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀριθμήσῃς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν δουλαγωγουμένων καὶ τῶν κακῶς πασχόντων. Καὶ τόποι ὅλοι ὅλε οἱ νόμοι διορθόνονται, ὅλα τὰ δικαστήρια ἐμπαιγμὸν φόβου, ὅλη ἡ ἰσχὺς καὶ ἐμπιστοσύνη αὐτὸ τὸ μόλυσμα καὶ τὴν νόσον, ἀπ' ἀσεβείας ἀπ' ἡμέρας αὐξάνει τὸ κακόν, καὶ πάντα ἀνώτατοι φανοῦν, θρῆνοι καὶ δάκρυα τῶν ἀδικουμένων· οἱ δὲ πρὸς διόρθωσιν διαλαχθέντες δικασταὶ μεταβάλλουσι τὸν χειμῶνα καὶ ἐπιβαρύνουν τὸν νόσον.

„Ἐν τούτοις λόγοις πολλοὶ ἀπὸ τὸν μέγαν μικρὸν καὶ ἄβουλοι καταλαμβανόμενοι ὑπὸ νέας τινὸς μανίας, καταφρονοῦν τὴν θείαν Πρόνοιαν, διότι παρατηροῦσι, ὅτι οἱ μὲν ἐπιτήδειοι καὶ δίκαιοι δεινοῦνται, πταίουσιν καὶ ἀπαυχενίζονται· οἱ δὲ δόλιοι καὶ ἄδικοι πανταχοῦ τυγχανοὶ καὶ φοβεροὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους· ὅτι ὁ ἄλλος πρὸς τὸν ἄλλον μέσον καὶ περιβεβλημένος ἐξωτικὴν ἐπιδεικνύει πλάνα δόλια εἰς τὸν μέγαν ἀγαθὸν, καὶ ὅτι ταῦτα διαπράττονται καὶ τὰς πόλεις, καὶ εἰς τὰς κώμας, καὶ εἰς τὴν ἐρημίαν, καὶ εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· ὁ πρόεδρος [illegible] ἀπὸ ἡμέρας εἰς τὴν [illegible] ἀπὸ τῆς κοινῆς προλήψεως καὶ [illegible] ἀγῶνα νέον καὶ παράδοξον, ὡς εἶδον ἀπαρχῆς, θέλει [illegible] καὶ χρόνιος, καὶ ἀμφιβόλος, καὶ εἰς τὸν θέλοντας νὰ προσέξωσι καὶ νὰ συνθέσωσιν ὑφεστηκότας, διότι ὑπόσχεται νὰ ἀποδείξῃ, πλὴν μὴ θορυβῶν, ὅτι ἑνεῖς ἐκ τῶν ἀδικουμένων ἀδικεῖται ὑπὸ ἄλλου, ἐφ' ὑπὸ αὐτὸ μόνον τὸν ἕνα.

„Ἵνα δὲ καλυτερεύσωμεν τὸν λόγον παρέτερον, ἂς ἐξετάσωμεν πρῶτον τί εἶναι ἀδικία καὶ ἐν ποίοις σύμπασι τυγχάνει, καὶ τί εἶναι ἀνθρωπίνη ἀρετὴ, τί τὸ διαφθεῖρον αὐτὴν, καὶ τί τὸ φαινόμενον ὅτι τὸν διαφθείρει χωρὶς νὰ τὸν διαφθείρῃ· καὶ ἐπειτὰ τὰ παραδείγματα καὶ μετὰ τὸν λόγον ἀναφορέτερον, ἂς παραδεχθῶμεν ὅτι ἕκαστον πρᾶγμα ἔχει ἀντίθετον τὸ διαφθεῖρον αὐτό· ὁ ὕδωρ ἔχει τὴν πυρίαν, τὸ μαχαίριον ἔχει τὸν πόνον, τὰ πόματα τῶν προβάτων τοὺς γύπας· ὁ δὲ γεννᾶιος ἄνθρωπος βλάπτεται ἐν τῇ μεταφορᾷ αὐτοῦ ἐκ ὄξους· τὸ μέλι χάνει τὴν ἡδύτητα αὐτοῦ γλυκύτητα, μεταβαλόμενον εἰς χυμὸν πικρόν· τὰ λήια (σπαρτὰ) καταστρέφονται ὑπὸ τῆς ἀνομβρίας καὶ τῆς ἀμύχλης· ὁ καρπὸς καὶ τὰ φύλλα τῶν ἀμπέλων ὑπὸ τὸ βδελυρὸν προλοπέδον τῶν ἀμπέλων· ἄλλα δένδρα ὑπὸ τῆς κάμπης· τὰ ἄλογα ζῶα ὑπὸ πολλῶν νο-

σω-

σωμάτων, καὶ ἵνα μὴ διεξερχόμενοι τὰ πάντα, μακρύνωμεν τὸν λόγον, τὰ ἀνώτερα σώματα φθείρονται ἐκ τῶν κυρίων, τῶν πανόσων καὶ τῶ ἑαυτῶ ἐπόντων ἀσθενεστῶν. Ἡ αὐτὸς γοῦν ἔπαιζον ἄλλον ἔχει καὶ τὸ διαφθεῖρον τὴν ἀρετήν, ἂς ἴδωμεν καὶ τί ἐστιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλάπτει τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τί διαφθείρει τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνθρώπων.

Τὰ πλήθη γοῦν πολὺ τοιαῦτα φανταζόνται, διότι ὑφίστανται ἢ ἀναφέρουσιν τὰς ἐσφαλμένας δοξασίας, καὶ ἐπὶ αὐταῖς ἀναπτύσσουσιν αὐτάς, τότε νὰ φέρωμεν ἓν τὸ μέτρον καὶ τὴν διαφθείρουσαν πραγματικῶς τὴν ἀρετήν μας, καὶ νὰ δείξωμεν σαφῶς ὅτι ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ μᾶς προξενήσῃ τοιαύτην ἀδικίαν, ἢ ὅτι μᾶς προμηθεύσῃ τοιαύτην φθορᾶν, ἵνα τὸς ἐκ πρώτης ἀυτὸν παραδώσωμεν τὸν ἑαυτόν μας. Οἱ ἄφρονες ἡμῶν πολλὰς πεπλανημένας δοξασίας φρονοῦν, ὅτι διάφορα εἶναι τὰ διαφθείροντα τὴν ἀρετόν μας. Οἱ μὲν λέγουν ὅτι εἶναι ἡ πλουτία· οἱ δὲ τὰ νοσήματα τοῦ σώματος· ἄλλοι ἡ ἀδόξια τῆς περιστάσεως· ἄλλοι ἡ συνοικεσία καὶ ἄλλοι ὁ θάνατος· καὶ ἀπορούμενοι διὰ ταῦτα καὶ θρηνοῦντες, ἀπελέγουν καὶ τὸς πάντας ἀπιστοῦν καὶ ἐπιφημίζουσιν πρὸς ἀλλήλους λόγον· ὀδοῦν [illegible] ὁ δεῖνα! διὰ μᾶς ἀπεμείνεν ἄπορος ἡ περιστάσεις· [illegible] ἐκείνος [illegible] ἐν τρομερὰν ἀρρωστίαν, ἀπελπισθεὶς ὑπὸ τῶν θεραπευόντων αὐτὸν ἰατρῶν! Ἄλλος δὲ ἀπελπισθεὶς τῆς ἀστρολογίας, ἕτερος τὸς ἀπωλείας τῶν πλούτων καὶ ἐις ἐξορίαν μεταβαίνοντας, ἄλλος τὸς γεμισθείσας τῶν ἐχθρῶν, ἄλλος τὸς ἐν θαλάσσῃ καταποντισθέντας ἢ ἄλλας καταστάσεις, καὶ ἕτερος λέγος θρηνῶ τὸς ὑπὸ τινος ὀμίας ἀγαπωμένους. Τὸς δὲ γύνας ἐν καινοπραγίᾳ ὁδῇ θρηνῶ, καὶ τὸ χείριστον πάντων, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ αἴτιον ὅλων τῶν κακῶν, πολλάκις καὶ μακαρίζουν αὐτός

Ἔλα γοῦν, πλὴν μὴ θορυβοῦμαι παρακαλῶ, ἂς δείξωμεν ὅτι κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρων δὲν ἀδικεῖ τὸν σύμφυτον ἄνθρωπον, οὐδὲ δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀρετόν μας, διότι εἰπέλεμεν, ὁ ἀποφάσεις τὰ πάντα, εἴτε ὑπὸ συνοφαντῶν, εἴτε ὑπὸ μισῶν, εἴτε ὑπὸ κακόργων ὑπηρετῶν, ἵνα πολὺ ὑπέρτερη ἰσχὺν εἰς τὴν ἀρετόν μας; Ἢ μᾶλλον ἂς διαγράψωμεν πρῶτον τί εἶναι ἀρετὴ ἀνθρώπου, ἀφῶ προμηνύσωμεν τὸν λόγον εἰς ἕτερον ἀντικείμενον, ὅπως καταστήσωμεν αὐτὸν εἰς τὰ πλήθη εὐληπτότερον καὶ σαφέστερον.

Τί

„Τί εἶναι ποιὸν ἀρετὴ ἴσως; Μήπως εἶναι τὸ νὰ ἔχῃ χρυσῆν χα-
λινὸν καὶ χρυσοὺς ἐξαρτῶνας, καὶ ἀλίγκρονα ὑφασμένον ἐκ σπιτῶν
σπιάλων, καὶ περιαχτρεῖς καὶ χρυσοκεντήτους λάκκους, καὶ προμελόσσα
κεφαλόχαντα, καὶ χαίλιν διαλεγμένην μὲ χρυσὰ σπίθια; Ἡ ἀρετὴ
αὐτὴ εἶναι μέγας ἢ λαχυσοδία, τὸ εὐσκιὲς καὶ εὔρυθμον βάδι-
σμα, αἱ ἐμπρέπουσαι εἰς γενναῖον ἔθος ὀφαί, ἡ ἀνδρία πρὸς μαυρᾶν
ἀποδημίας, τὸ ἀλρόμενον εἰς τὸν ποχέμον, ἡ ὥρεία αὐτοῦ πυράστασις εἰς τὸν
ἀραλάξον, ἡ δεξιόλεν πρὸς τὸν δεκάδον, καὶ ἡ ἐπανόλεν τὸ νὰ σύ-
ρῃ τὸν ἀναβάλεν; Δὲν εἶναι ἐναργὲς ὅτι εἰς ταῦτα καὶ ὄχι εἰς ἄλλα
συνίσταται ἡ ἀρετὴ τὸ ἴσον; Τίνα δὲ ὄνθεν ἤθελες ἴδῃ ἀρετὴν ὅτον νὰ
ἤρεύνων; Δὲν ἤθελες ἴδῃ τὸν ἐχόν τὸ νὰ φέρῃ μετ' εὐκολίας
τὸ φορτίον, τὸν ἄξιον τὸ νὰ διέρχεται ἀπροσκόπτως τὰς ὁδούς, καὶ
τὸ πρόλαμμα τὸ νὰ ἔχῃ τὸν πόλας χαρὲς ἐις τὸν κέτρης; Μόνος ἤ-
θελες ἴδῃ ὅτι τὰ ἐπ' αὐτῶν παριθέμενα συνεκτὸν πρὸς τὴν ἀρετήν.
-Ὄχι ποσῶς. Πόσον δὲ ἄμετρον ἤθελεν θαυμάσῃ; Τὴν ὀμμάτι-
σαν εἰς φῶμα καὶ θαμὶς ἢ τὴν [illegible] εἰς καρδίαν; Τίνα δὲ θε-
λόμεν ἴδῃ ἀρετὴν ἐκείας; Τὴν [illegible] ὑπὸ μεγάλων κεφάλων
καὶ ὑπὸ πολλῶν φυλλόμενος, ἢ τὸν [illegible] τὸ πανλαχόθεν περιχο-
μένον κεφάν; — [illegible] καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν
σων, καὶ διαμένοντας τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, ἂς θεωρήσωμεν βρά-
βον ἐκείνον μόνον, ὅλες τὴν [illegible].

„Τί εἶναι ποιὸν ἀρετὴ ἀνθρώπου; — Ὄχι βεβαίως τὰ χρήματα, ὅ-
σους φοβοῦνται τὴν πλουσίαν· ἢ δὲ ὀργὴ τὸ πόρφυρος, ὅσους φοβοῦν-
τὰς νόσους· ἢ δὲ ὀδόντωμα τὸ πρόθυς, ὅσους ὑποπτεύονται τὴν δυσφη-
μίαν· ἢ δὲ ἀσχὴ καὶ μεγαλεία ζωῆς, ὅσους τρομάζῃ τὸν θάνατον·
ἢ δὲ ἐλευθερία, ὅσους ἀποφεύγῃ τὴν δουλείαν· ἀλλ' ἀρετὴ αὐτὸ εἶ-
ναι ἡ ἀμετάβλητος γνώσις τῶν ἀληθινῶν πραγμάτων, καὶ ἡ ἐν τῷ βίῳ
ὀρθὴ πολιτεία. Ταῦτα δὲ ἴδε κόλος ὁ διάβολος δύνεται νὰ ψυχω-
θῇ, ἐὰν ὁ κακέχων αὐτὸ τὸ διαφυλάττῃ μεταξὺ δέκατος μαρμάρης, καὶ
τὸ τὸ δὲ αὐτὸς ὁ πανεύκορος καὶ ἄγριος λάμπει ἀγροῦ· ἐκεῖνα
τὸ τὸ κατέφαγε τὴν περιουσίαν τὸ ἴδιόν, ὄχι ἵνα τὸν κάμῃ πλουσιόν,
ἀλλ' ἵνα τὸν ἀναγκάσῃ νὰ εἴπῃ λόγον βλάσφημον· καὶ κατέκαυσεν αὐτὸ
τὸ σῶμα, ὄχι ἵνα τὸ προξενήσῃ ἀρρωστίαν, ἀλλ' ἵνα τὸ ἐκβάλῃ ἐκ τῆς
ψυχῆς τὴν ἀρετήν. Μοναδικὸν ἄν καὶ ἐκέντησεν ὄφις αὐτὸ τὰς
μυκανάς, καὶ ἀπὸ πλήσιον κατέτρωσεν αὐτὸν πλευρὰν, καὶ τὸ πάν-
τον φρικωδέστατον ἀπὸ πολλοὺς ἄκανθα· ἀν καὶ κατέφαγεν

ὅλον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅμοιον αὐτῷ τὸ σῶμα σκληρότερα καὶ ἀπὸ τὴς δικρίνης τῶν δικαστηρίων, διότι καὶ ὄνυχας τόσον δεῦ διακόψον ἕως τὰς πλευρὰς τῶν ἐς χεῖρός του παραδεδομένων, ὡς νὰ τέλειωνον τὰς σάρκας ἕως τὰ κόκκαλα τῶν σκελῶν· ἀν καὶ τὸν περιέβαλε μὲ ἀφοῦ δόξαν, ἐπειδὴ ἐκ τὴς δυναμοκρατικῆς φύσης του νὰ τὸ προσέχουν πολλὴν καθηγορίας, καὶ νὰ τὸν παρέχουν πλέγματα ἐς αὐτόν," δεν μεταχειρίσθησαν ἀπλότης ὡς ἠμπόρεσαν· ἀν καὶ δεν τὸν μελήσαν ἐν τῆς ἰδίας δόξης καὶ οἰκίας ἐκ ἑτέρας, ἀλλὰ τὸν ἔρριψαν ἐπὶ τῆς κοπρίας, ὄχι μόνον δὲ τὸν δείφθειρον, ἀλλὰ ἀνέτυξον αὐτὸν χαριστότερον, ἕνεκα τῶν ἀδίκων τὸ ἔζησεν ἐπιβεβῆτων· ὄχι μόνον δεν τὸ ἀφήρεσέν τι ἐν τῶν ὑπαρχόντων τὸν, ἀν καὶ τόσα τὸ ἀφήρεσεν, ἀλλὰ καλέτερα καὶ μεγαλήτερον τὸν ἀξῶν τῆς ἀρετῆς αὐτῷ, διότι μετὰ ταῦτα ἐπόμενον περισσοτέραν παῤῥησίαν, καθόσον ἠμπόρεσε σωφρονέστερον ἀγῶνα

„Ἐὰν δὲ ὁ τοιοῦτος αὐθύν τρόπος ἠδικήθη, καὶ σαθὺν μάλιστα ἠχὶ παρὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τὸ πονηρότερον ἀπὸ ὅλης τῆς ἀνθρώπης δαίμονος, τίς δύναται τὸ ποιεῖν νὰ ἔχῃ παρηγορίαν ἀπὸ τῆς γέμοντας, ὅτι ὁ ἀγῶν παρὲ ἠδίκησε καὶ μὲ παρεφθόνησε; διότι ἀν ὁ διάβολος, ὁ τοιαῦτα γέμων κακίας, μεταχειρίσθη πάντα τὰ αὐτῷ τὰ ὄργανα, καὶ ἐξ[illegible] ἐπὶ αὐτὸν τὰ βέλη [illegible] πονηρὸν [illegible] πονηρὸν ὅσα ὑπάρχει ἐς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, καὶ ἐς τὸν ὅλον κόσμον τὸ δίκαιον, καὶ ἐς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀδίκως ἠδίκησε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὡς προεῖπον, μᾶλλον τὸν ὠφέλησε, ἀπὸ τὴν δυνατὴν τινὰς νὰ μετρήσῃ τὸν δεῦνα καὶ τὸν δεῦνα, ὅτι παρ' ἐκείνων καὶ ἠχὶ ἐξ οἰκείας θελήσεως ἠδικήθησαν.

„Ἀλλ' ἡ κοινὴ πράξις λέγει, τί ποιεῖ; Δεν ἠδίκησε καὶ ἠπάτησε, καὶ ἐξέβαλεν ὁ διάβολος τὸν Ἀδὰμ ἐκ τὸ παράδεισον;- Ὄχι αὐτός, ἀλλ' ἡ ῥαθυμία τὸ ἀδικηθέντος καὶ ἡ ἐξ αὐτῷ ἀπαιμία σωφροσύνης καὶ ἀγρυπνίας, διότι ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τοιοῦτος μεταχειρισθῆς μηχανήματα κατὰ τὸ ἰδίου, δεν ἔχουσι νὰ κατάβαλῃ αὐτόν, ἀπὸ ἤθελε κατισχύσῃ μὲ ὀλιγώτερα κατὰ τὸ Ἀδὰμ, ἐὰν ἦτος ἐξ οἰκείας νυστακτόητος καὶ ἀφροντιστίας δεν παρεδίδετο;- Τί ποιεῖ; Ὁ ἐκ τὰ βέλη τῆς σοφιστικῆς ἐκλεθεμένος, ὁ δημιουργὸς τῶν πειρασμῶν, ὁ ἐνεργὸς ἐν τῆς πολιτικῆς κατασκόπως καὶ μὲ τὸν ἐπόλμον πολλὴν πειρασμὸν δεν ἀδυνήθη;- Ὁδόλως ἀδυνήθη, ἀλλὰ μάλιστα καὶ περιέβη ἐκὼν πρόθυμος.

„Διότι

„Διὰ ποῖον καὶ οὐ τοῦτο, καὶ τί ἐβλάφθησαν οἱ ἄποροι; Δὲν πάθαινον καὶ τοῦτοι συνεχῶς μὲ τὴν πεῖναν, μὲ τὴν δίψαν καὶ μὲ τὴν ῥύγαν; – Διὰ αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ἦσαν πλουσιοκάρδιοι καὶ ἔστοργοι, καὶ πολὺν ἐπεσπάσαντο δόξαν καὶ παρὰ θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώπων. Τί δὲ παρέβλαψε τὸν Λάζαρον ἡ ἀσθένεια, οἱ πληγαὶ καὶ ἡ ἐρημία τῶν προπατόρων; Δὲν τὸ ἐπλέξθησαν εἰς τοῦτον μεγαλείτερον στέφανον; Τί δὲ τὸν πλούσιον ἡ ἀπόλυτος καλοῦς φύσεως ἐν τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ ἀγλοφτίᾳ χώρᾳ ἀόκνου καὶ μοιχὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐπερίβλεπε· τί δὲ ἡ πλησία; Τί τῆς παιδὸς ἡ ἀπώλεια; Δὲν βαρυπάθαινε μάλιστα αὐτὸν καὶ ἐπλημμύρα δι' αὐτά; Πλὴν τί λέγω τὴν εἰς ἀγλοφτίαν χώραν μεταξύ πλουσίου, τὴν πενίαν φύσεως καὶ τὴν πλησίαν; Ὁ βάτραλος αὐτὸς γενόμενος καὶ βέλος, καὶ ἄκρος, καὶ ὑπ' ἀδελφοῦ πάλιν χειρὸς τραυματίας, τί παρέβλαψε τὸν Ἄβελ; Δὲν ἐμπορεύθη τοιαῦτα μάλιστα διὰ τοῦτο εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην;

„Βλέπεις ποῖον πῶς ὁ λόγος ἀπόδειξε περισσότερον ἀφ' ὅλου ἀπέχει; Διότι ἀπεφάνθη ὅτι ὅλοι πάντες ἀδικεῖται παρ' ἄλλων, ἀφ' ὅλου καὶ πλειότερον περιπαθοῦν ἐν τούτοις.

„Διὰ τίνα πάλιν ποῖαν [illegible] καὶ [illegible] ἐρημίαν καὶ τόσα βασανιστήρια; Διὰ τίνα αἰτίαν οἱ γέροντες; Διὰ τίνα τόσαι θλῖψεις, ἀφ' ἑνὸς πλούσιος, ἄλλος πένης; Τί λέγω; Τί σωρεύω τὸν λόγον; Διότι δὲν ἔχει ἕνας τὸ πλούσιος, ἀφ' ὅλου πλούσιος, ἀφ' ὅλου καὶ πλειότερον. Καὶ πῶς γίνεται, προσθέλω ἢ μᾶλλον πρόφασις, ἐνῷ πλούσιοι πολλοί, νὰ μὴν πλουτοῦν πάντες; Πολλοὶ ἦλθαν, ὡς ἔχουν μέχρι τοῦδε, πολλοὶ καὶ τὸν Ἰωσὴφ ἐπόθησαν οἱ ἀδελφοί, αὐτὸς ὅμως δὲν ἠδικήθη· καὶ τὸν Ἄβελ ἐσκότωσεν ὁ Κάιν, ἀμέτρως ὅμως δὲν ἐπαθεν. Διὰ τοῦτο ἡ πάρχει περιφρόνησις καὶ βασανιστήρια, διότι ὁ θεὸς δὲν δίδει τὴν περιφρόνησιν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν πενήτων, ἀφ' ἑνὸς τὴν βασάνισε διὰ τὴν πονηρίαν τῶν πλουσίων. Ἐὰν δὲ οἱ πάντες πένητες γίνουν τόσον χαρεπόλεφοι ἀπὸ τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, τοῦτο συμβαίνει παρὰ τὴν θέλησιν τοῦτον καὶ χάριν τῆς ἀνθρείας ἐκείνων. Τοῦτο ἔνεκα εἰς μὲν τοὺς ἀδικουμένους ἐπιφέρουν τὰ βραβεῖα τῆς δικαιοσύνης, εἰς δὲ τοὺς πλουσίους τὴν περιφρόνησιν τῆς ἀδικίας.

„Ἐὰν ἀφήσουν τὰ χρήματα; – Λέγει "γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀποτελεύσομαι", προσθέλων συνάμα καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ· τίδεν εἰσεφέραμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τίδεν δυνάμεθα

καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ νὰ ἐπιφέρουσιν. Εἰ ἐπιστοιχήσουσι καὶ οἱ ἐξάλλοι μὲ μυρίας ὕβρεις; — Ἐνθυμήσου λοιὸν τοὺς ἐπεφύσουν λοιὸν τὴν τύχησαν· ὅλοι ἐις ἐνὸς ὅλον ἄλλοι οἱ ἄνθρωποι σὰς ἐψηφεῦσι, καὶ χαίρεις καὶ σκιρτᾶις ὅλον σὰς ὀνειδίζουσι. Μαλεῖθας ἐις ἐξορίαν; — Ἐπάγει ὅλη ἐνταῦθα δὲν ἔχει σαλτέδα, ἀλλ' ὡς φιλόσοφος θεώρει ἄσαστον τὴν γῆν ξένην. Νοσεῖσας ἐις ὀδυνηρὰν νόσον; — Εἰσὲ τὸ ἀποτελεσμὸν ἐκεῖνο· ὅσον ὁ ἐνταρμὸς ἀνθρώπους φθείρει, τόσον ὁ ἐνταρμὸς ἀπὸ ἡμέρας ἐις ἡμέραν ἀναιρεῖται. Ἀλλ' ὀδέγει τοὺς θάνατον βίαιον; — Ἂς ἀποβλέψῃ ἐις τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀποκοπέντα αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ μεταφερθεῖσαν ἐσὶ δίσκος ἐις μισθὸν πορνικῆς ὀρχήσεως· ἂς ἀποβλέψῃ δὲ καὶ ἐις τοὺς ἐνλεῦθεν ἀποῤῥήτους ἀγκοινάς, διόλου ὅλων ὅσα ταῦτα τὰ πολύπλοκα ἀλίκνος παράλογος ὑποφέρονται τόλα καὶ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ, καὶ δικαιοσύνην ἐρράβδωνται· τόσον εἶναι τὸ μέγεθος τῆς ὀρεκτικῆς ἐις ὅσους γενναίως τὰ ὑποφέρει.

Ὅλων τοιοῦτον ἦλθε ζωὴ χρηματῶν, ἦλθε συμφορῶν, ὅλα ὕβρεις, ἦλθε ἐξορίαν, ἦλθε νόσον, ἦλθε θάνατον, ἦλθε αὐτὸς ὁ ἀπὸ ὅλα θεωρούμενος φοβερώτερος θάνατος τῶν σταυρῶν τὸν πόνον, ἀλλὰ πολὺ ἀλὸν ἀμφότερον ἔχει τὸν θάνατον· δίξαις τοιὰ ἀδικούμενον ὅλον εἰς τοῦτον νὰ ἀποθνῄσκει ἐμὲ ἔχει ἀποκτείνει τὸν θρόνον θέλει νὰ ἀποδείξῃ ἐκεῖνος ἐμὲ ἀδικοῦν τὰ ἀνίαλα, ὅσοι πράττουσι τὰ τοιαῦτα. Διόλι τί ἀθῳότερον θέλαλαι νὰ δοθῇ ἀπὸ τὸν Κάιν, τὸν δολοφονήσαντα τὸν ἀδελφόν του; Τί ἐλεεινότερον ἀπὸ τὴν γυναῖκα τὸ Φυλάκων, ἥτις ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην; Τί δὲ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τὸ Ἰωσήφ, τοὺς πωλήσαντας αὐτὸν καὶ ἐξορίσαντας εἰς ἀγνωστίαν χώραν; Τί δὲ ἀπὸ τὸν διάβολον, τὸν καταξάντα μὲ τόσα κακὰ τὸν Ἰώβ; Διόλι ὄχι μόνον διὰ τὰς ἄλλας, ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα τὴν ἐσταυρῶν θέλει δόσει δίκαιον. Βλέπεις ὅλη καὶ ἐνταῦθα ὁ λόγος, ἀπόδειξε περισσότερον ἀφ' ὅ, τι ἐσκέφθη; Ὄχι μόνον δὲν προκύπτει φθορά τις εἰς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ τὰ πολλὰ ἔστεσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀδικούντων αὐτοὺς, διόλι ἤτοι ὁ πλοῦτος, ἤτοι ἡ ἐλευθερία, ἤτοι ἡ ὑγεία τε τὰ ἄλλα, ὅσα προσανέφερον, ἦταν ἀφαιροῦν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ καλοβάρματα τῆς ψυχῆς. Ὅθεν φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὅλαι αἱ ἐκφρονα συμβαίνει ἡ βλάβη, ἡ δόξης ζημιοῦται ἡ ἀνθρωπίνη ἀρετή.

Τί λοιὸν θέλει συμβῇ ἐὰν βλαφθῇ τις εἰς αὐτὴν τὴν σω-

φρο-

φοσύνην τῆς ψυχῆς; — Οὐδὲ εἰς ἀνάγκην δύναται νὰ βλαφθῇ ἀπὸ ἕνα, ἢ μὲ ἄλλον ἄλλοθεν παρ' αὐτὸ τὸ ἴδιόν. Πῶς ἄλλοθεν παρ' αὐτὸ τὸ ἴδιόν, λέγει ἡ κοινὴ φρόνησις, ὅλαι μεγαλύτεραι ἢ ἀπομακρυσμέναι; ἄλλος δεινῶς παραβόμενος φροφέρει βλάσφημον λόγον; — Καλὰ τώρα περίσσωσιν ἀνάγκην βλάπτεται μὲν βεβαίως, καὶ βλάπτει μεγάλα μεγάλην, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἀδικήσαντα αὐτόν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μικροψυχίαν, ὅτι εἰς ἔρωτον καὶ φόβον, καὶ ἤδη ἐπιτιμαρμένος, τόσῃ ἄνεμος ὢν καὶ ἂν βεωρηθῇ μοχθηρότερος ἀπὸ τὸν ἀλάστορα καὶ ἀμελέστατον ἀνέμων δαίμονα, τὸν διάβολον, δύναται νὰ προσβάλῃ τινὰ ἀγρότερον καὶ πικρότερον ἀπὸ τοῦτον· καὶ ὅμως ὁ χαλεπὸς οὗτος δαίμων, δὲν ἴσχυσε νὰ ὑποστηρίσῃ καὶ καταβάλῃ τὸν πρὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς χάριτος τοῦτον παιπάλαιον Ἰώβ, καὶ τόσα καὶ αὐτὸ ἐπιφερόντας παντοχόθεν φαρμακερὰ βέλη. Τόσον ἦτον ἡ εὐρύτατα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνδρός!

„Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Πεύτη. Δὲν ἔπαθε τόσα δεινὰ, ὅσα τί νὰ ἀριθμήσῃ τις ἔτυχε ἀνεμοστρόβιλον ἐκ φυσικῆς, περιβαλλόμενος ἀλόγως, δυόμενος καὶ ἀναστρεφόμενος, λεπτοβλήτμενος, μαστιζόμενος ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων ἀλλ' ὄχι μόνον μὲ ἐπιστρεφόμενα ἀπὸ τὴν ἀκτὴν καὶ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν γῆν, ἀναβιβαζόμενος καὶ κατεβιβαζόμενος, ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν ἀστραπὴν καὶ τὴν βροντὴν μοχθηρότερος ἀπὸ τὸν ἀλάστορα καὶ ἀμελέστατον ἀνέμων δαίμονα, τὸν διάβολον, δύναται νὰ προσβάλῃ τινὰ ἀγρότερον καὶ πικρότερον ἀπὸ τοῦτον· καὶ ὅμως ὁ χαλεπὸς οὗτος δαίμων, δὲν ἴσχυσε νὰ ὑποστηρίσῃ καὶ καταβάλῃ τὸν πρὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς χάριτος τοῦτον παιπάλαιον Ἰώβ, καὶ τόσα καὶ αὐτὸ ἐπιφερόντας παντοχόθεν φαρμακερὰ βέλη. Τόσον ἦτον ἡ εὐρύτατα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνδρός!

„Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Πεύτη. Δὲν ἔπαθε τόσα δεινὰ, ὅσα τί νὰ ἀριθμήσῃ τις ἔτυχε ἀνεμοστρόβιλον ἐκ φυσικῆς, περιβαλλόμενος ἄλογος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν ὅλη ἡ δυνία δὲν γένεται ἐμπόδιον τῆς ἐλευθερίας, διότι καὶ ἂν μυριάκις ἦναι δέκας, δὲν θέλει εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὴν διαθέσιν μίαν μόνην δράσιν ἄλλην, καὶ τὴν ἔχουν δύο μόνος ὁ ὁποῖος, ἄλλως, ἐμπόδιον παραδίδουσιν ἀδύνατον τὸν δεσμευόμενον εἰς τὰς ἐνδείας, δυναμένας ἐλευθερώσει· καὶ ἡ τόσον αὐτῶν δυνία δὲν ἔγινε κάμμια πρὸς τοσαύτην φιλανθρωπίαν· ἐπὶ ἡ εἰς τῶν δύο μεταῖν ἐλευθερία, ἐφανέρωσε τόσον φιλόλογος καὶ δαψιλής, ὅτι διὰ τοῦ ἀγῶνος τῆς προκόπτεος καὶ τοῦ μεγάλου τῆς προθυμίας, ἠμπόρεσεν ὅλης τὴς ἀγωνίας καὶ ὑπερπόνεσε τὴς καταβαλούσας δοξῆς ζαλάρας· ἐπορεύετο τὸ ἓν τὴν δεύτεραν τοῦτον ἀδικεῖται, ἀλλὰ μάλιστα ἀμφότερον περίλυπος, λαμβάνων τὴν ἀγάπην συνηγορῶν λαμπροτέρας τιμάς ἀπὸ τὴς τὰ δυνατὰ διαβάσεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἂν μυριάκις ἤθελεν τοῦτα, οἱ φιλοσόφοι ψυχαὶ καὶ οἱ παραδεδομένοι εἰς τὰς βιοτικὰς μερίμνας, καὶ οἱ κυριεύμενοι εἰς τὰς ὑλικὰς ἡδονὰς [illegible] ἔχουν ἀπορεμένον τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὴν καταπόρευσιν [illegible] διότι οἱ ἀπορίαι τῶν βίων τῶν τοιαῦτα, ὅτι ἡ δὲ [illegible] αὐτῶν ἐμπαλαγιάζουν· ἄλλοι [illegible] εἰς [illegible] καὶ εἰς [illegible] ἐφευρόμενοι καὶ ἀθλιώτεροι ἀπὸ τὰ δοῦλα, — ἂς ἀποβλέψωμεν δηλονότι τὰ φαῦλα καὶ [illegible] προσοχῆ τῆς ἀπόψεως καὶ τὴς γεροντικῆς ὀξύτητος αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἂς δείξωμεν τῆς παρευφημίας γνωστὸς τὴν βλεφαρίδα, διότι τοιαῦτα ἔγιναν ἡ ἡμῶν ἐκείνων τῶν ἡμῶν προσέχει εἰς τὰς τροφάς, εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὰς δυναστείας. ἀπόψεις, καὶ δυσφυεῖς, καὶ δοξῆς βλεφαρίδας γέμουσα, ἀνδρὸς καὶ ἀφορμὴν καὶ δημόσης δυνάμεως. Ἀλλὰ τοῦτο μάλιστα καθιστᾷ ἀναγκῆς δάκρυα συμφώνως τὴς ὑπ' αὐτῶν ἀκμαιοτέρας, διότι ἐνῷ ὁ βίος αὐτῶν τὰς γέμει ἀνδρείας καὶ δοξῆς δυνάμεως, ἔνεκα μεγαλοῦ δοξαστικοῦ καὶ περιόδου ἐκ αὐτῶν· δημόσης μερίμνων καὶ πόνων, πολλὰ ἀμφότερον, πρωτοῦ, ἐπιδέξιον καὶ φόνον, καὶ τρόμον, καὶ φθόνον, καὶ βασιλείας, καὶ ἐπιβλῆς καὶ φρονίμος ἀνδρός καὶ μερίμνης ἄνευ. Ἐκεῖνος μέρος, ἄνευ ἐκείνου καρτῶν πρὸς τὰ τόσα δεινὰ, ἀλλὰ μάλιστα συνοδευόμενος δοξάσεις ὑπὸ ἐμπιστῶν καὶ ἐπιτυχῶν βασάνων, καὶ ἐν τούτοις ἦναι ἥμερος καὶ πεφιλόστοργος εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας. Τοῦτο ὅμως ἦναι ἀπολαμπρότερον τῆς ἀνθρωπίας τῶν ἀκμαι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀκρεμονιζόμενον, καὶ ὄχι τῶν ἀγαθόντων τῶν δραγμάτων, διότι καὶ τὰ μικρὰ δενδία χάνουν καὶ ἐκριζώνονται εἰς τὰ ἀβέρμα, εἰς δὲ τὰ ἐμβρέσοντα εἰς τεμέγας ἄνδρας ἀνεμέρενα, ὅδεν προσέχει τὸν νοῦν. Δηλὼν ἐκεῖνα διὰ τὸ ἄνερον τῶν ἡμιῶν εἶναι ἄξια συγγνώμης. Ὅλοι ὅμως εἶναι ἀνακαθόμενοι καὶ ἀνοιόλεροι ἀπὸ ἐκεῖνα, διότι ἔχουν παπάδες ἰδέας εἰς τεμέγαν ἡμῶν.

Διατὶ εἶναι ζωηρὸς ὁ ἀγῶνος; εἰπέ μοι; — Διότι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ εὕρωμεν ν' ἀρχίσωμεν, ἐπειδὴ τὸ βαρὺ τοῦτο νόημα τῆς φυλαρχίας ὅσον ἐξ αὐτῶ δείχνει, βαρεῖται ὑπὸ τῶν περισσοτέρων τεμιόλερον καὶ ἀπὸ τὴν ὀμίγαν, καὶ ἀπὸ τὴν ζωήν, καὶ ἀπὸ τοὺς εὐφημίας τῶ δημότης καὶ ἀπὸ τὴν καρὴν ὑποφήμεν, καὶ ἀπὸ τὴν δαλρίδα, καὶ ἀπὸ τὴς ὀμμῆς, καὶ ἀπὸ τὴς φυῆς καὶ ἀπὸ τὴς συγγενεῖς, καὶ ἀπὸ δῶν ἔλερον. Ἡ δυρὰ γαιδὸν δρὸς αὐλὰς ἀνέβη τὰς νεφέλας, καὶ ἡ πάμε=νος αὐλὴ καλαπάγωσα καὶ γῦν καὶ βάγαστον, καὶ ὅλῃς ὑπάρχει ὅλης νὰ σβέσῃ τὴν φλόγα ταύτην. Αἱ δὲ ἐξανάστοντες αὐτὴν τὴν ὄχι οἱ ἴδη αἰχμαλωτεύτες, καὶ ὀρέγοντες νὰ αἰχμαλωτεύσῃ. Καὶ βέγε ἰδῆ τις ἕκαστον [illegible] γυναῖκα καὶ δῶρον [illegible] καὶ βάστον [illegible] νὰ [illegible] δυναμένη φορτία, καὶ νὰ [illegible] ἄμμον καὶ νόμα δομὴν τρογὼν ἐκ τὴν δυρὰν ταύτην. Καὶ φορτία ὄχι ξύλων ἢ φρυγάνων, διότι δὲν εἶναι ταυτὴν ἡ φλόξ, ἀλλὰ ψυχῶν καὶ σωμάτων, ἀδικίας καὶ παρανομίας, διότι ἡ γόνος τῆς φλογὸς αὐτῆς εἰς τόσον ἀνάστεται καθὼς οἱ δηλόποι ἠθέλουν ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν ἄλοσον αὐτῶν ἀπιθυμίαν καὶ ἂν καθέξωσιν ὅλην τὴν οἰκουμένην. οἱ δὲ πλουσοὶ βιάζονται νὰ φθάσωσιν ἐκεῖνος. Καὶ ἡ γόνος τῆς ἀβεράστου καὶ μαγνία ἀκάθετος, καὶ νόσος ἀδιόρθωτος καλέχει ὅλον τὰς ψυχάς. καὶ ὁ ἔρως τοῦ κυνήγου καὶ ἀπωθήσας πάντα ἄλλον ἔρωτα ἐκβάλλει αὐτὸν ἐκ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν φυῆς, τὴν συγγενείας ὑπάρχει πλέον λόγος. Δηλὼν τί λέγω φυῆς καὶ συγγενείας; — Οὐδὲ γονεὺς τὴν τέκνον, ἐκ τῶν ὀδόντων δὲν ἔχει τὴ σοβαρώτερον ἐκ τοῦ ἄνδρας. ἀλλὰ τὰ πάντα ἐρρίφθησαν κατὰ γῆς, καὶ καταπατῶνται ὑπὸ τῆς ἀγρίας ταύτης καὶ ἀπαθοῦς τῶν αἰχμαλωτεύτων Τροιανῶν, οἵτινες κατεπατήσαν ὅλον τὰς καρδίας, διότι ὡς δένδρον αὐτῶν ἀπάνθρωπος, καὶ ὡς λόφος ἀπόκρημνος, καὶ ὡς βαρβαρος ἀγρίος, καὶ ὡς πόρνη πάντρεμος καὶ πορνεύτης, καταιχόντες

καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ καθαριότης, καὶ μὲ μυρίους κινδύνους καὶ λιμωρίας βασανίζει τὴν ὑπομονήν αὐτῶν κατὰ τρόπον. Καὶ ἐνῷ εἶναι φοβερὰ καὶ ἀφόβητος, ἀγρία καὶ ἄσπλαγχνος, καὶ ἐνῷ εἶχε πρόσωπον βαρβαρικὸν ἢ μᾶλλον θηριῶδες, καὶ ἀγριώτερον χάνει καὶ χάνεται, φαίνεται πρόσωπον ἀνθρωπινὸν, καὶ μέλος γλυκύτερα εἰς τὴν παρ' αὐτῶν ἀκροαστικότητα καὶ ἐνῷ χαλκοῦν καθεστῶτα ἐναντίον ξίφη καὶ ὅπλα, καὶ ἀνασκάπτει βάραθρα, καὶ σύρει ἐπὶ κρημνὸς καὶ σκοπέλους, καὶ μέγα πλῆθος δένδρα βαστάνει κατ' αὐτῶν, κορεύεται χαμαὶ ἀφ' ἑνὸς ἑλέους ἐπιθυμῶν τὰ αὐχρακτικοῦ καὶ κατὰ τόπον χώρος κυριεύόμενος ἐν ἐμὸν καὶ βάρβαρον ὑδόνεται καὶ ἐνεργῷ, ἢ κάνθαρος συγκρεμόμενος συνεχῶς εἰς κόπον, ἐστεφανόδους καὶ οἱ ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας αὐχρακτικοὶ, οἵτινες εἶναι καὶ ἀθλιώτεροι ἀπὸ τὰ ζῶα ταῦτα, διότι ἡ ἐξ αὐτῶν βλεπομένη εἶναι μεγαλύτερα· καὶ ὁ βάρβαρος δυνατώτερος, καθότι διαμένουν εἰς τὸ ἄπειρος, φανταζόμενοι ὅτι ἀπολαμβάνουν ἐξ αὐτὸ πολλὴν ἡδονὴν· ἀλλὰ δὲν εἶναι τῆς φύσεως τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τῆς κακίας δεύτερος· καὶ τοῦτο εἶναι χειρότερον ἀπὸ τὴν ἀφορίαν τῶν ζώων· καθὼς γοιπὸν ἐπὶ τὸ βάρβαρον καὶ τὸ κακὸν, δὲν εἶναι τῆς φύσεως αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὸ φοβερὸ, ἀλλὰ τῆς ἀφορίας τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν κόπον ἐκείνου.

Πλὴν τοῦ θέλομεν θεωρήσει τὸ νὰ διαμερίσεις; – Εἶν θεμιτὸν νὰ μᾶς ἀνοίξωσι τὰς ἀκοὰς, νὰ θαυμάσωμεν τὴν διάνοιαν καὶ τὰ δεξιοῦν τὰ γεγόμενα, διότι τὰ μὲν ἄλογα ζῶα νὰ μεταβάλωμεν καὶ νὰ ἐξαγάγωμεν ἐν τῷ ἀναβάλλειν διαλείψῃ, εἶναι ἀδύνατον, καθότι γεννᾶται φυσικῶς. Ἀλλὰ τὸ ἀνθρωπινὸν τοῦτο γένος, τὸ λαμπρὸν μὲ φρόνημα καὶ λόγον, ἢ ἀνθρωπίνη ἔννοια φύσις, ἐὰν θεμιτὸν, εἶναι εὔκολον καὶ μέγα κατόρθωμα ν' ἀπαλλαχθῇ ἐν τῷ βαρβάρῳ, τῆς δουλείας καὶ τῆς κακίας ἀπαλλάγης.

Διατί φοβερὸν, ὦ ἄνθρωπε, νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἴσον ἀφιλόνικος; – Διὰ τὴν ἡδονὴν βεβαίως, ἢν ἀπολαμβάνει ἐν τῷ πράττειν, διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν, οἵτινες νὰ προσμένωσιν ἀπὸ τοὺς θαυμασμοὺς αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀνωτέρω, ἢν δύναται νὰ ἐπιδείξῃ ἐνταῦθα ὅσον εἰς ἀνθρώπου, καὶ διὰ νὰ εἶναι τὸ ἄλλο ἐξ ὅλου φοβερὸς, διότι ἠδύνατο τὶ ἄλλο ἔχεις νὰ προλέγῃς, ἐπειδὴ τὴν ἡδο-

ἡδονὴν, τὴν εὐφροσύνην, τὸν φόβον καὶ τὴν λύπην· καθὼς ὁ ἀγα-
θὸς ἢ τὸν βεβαίως σοφώτερον, ἢ τὸν σωφρονέστερον, ἢ τὸν ἐπιεικέστερον,
ἢ τὸν συνετώτερον συναγωνίζεται νὰ κάμνῃ· ἢ τὸν καλὸν, ἢ τὸν μεγά-
λωνον, ἢ τὸν προθυμότερον ὀργῆς, ἢ τὸν βραδύτερον γαστρὸς, ἢ τὸν ἀνετώτερον
ἡδονῶν. Οὐδεμίαν μετριοπάθειαν συμβιβάζει, οὐδεμίαν σωφροσύνην δεδόκει,
οὐδὲ ἕνα τῶν ἀρετῶν μέρος ἐπάγει καὶ φυτεύει εἰς τὴν ψυχήν. Οὔτε
γνώσεται νὰ εἴπῃ ὅτι ἕνα τινὰ τὸν εἶναι πρωτοπόλαγος καὶ δοθερὸς,
ἀλλὰ ὄχι μόνον οὐδὲν εἰς τῶν ἀγαθῶν γνωρίζει, νὰ φυτεύῃ ἢ νὰ γεωργῇ,
ἀλλ' ἂν εὕρῃ αὐτὰ ἀποθεμένα, τὰ διαφθείρει, τὰ ἀφανίζει, τὰ μιαίνει
καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀνασπᾷ, καὶ τὰ ἐπανθέα ἐπάγει· ἀποφασίζει ὅμο-
λογον, θυμὸν ἄπιστον, ὀργὴν ἄδικον, ὑποψίαν, ὑπερηφανίαν, ἀνοσιότητα· ἀλ-
λὰ ἂς μὴν ὁμιλήσωμεν περὶ τούτων, διότι οἱ πλεονεκτοῦντες ὑπὸ τῆς νόσου
ταύτης, ἤτοι περὶ ἀρετῶν, ἤτοι περὶ κακίας ἀνέχονται τὰ ἀνώτερον, ἤγουν
ὅρον τῆς ἡδονῆς, καὶ ὡς δῆθεν ἀπαγγελτικοὶ ταύτης, ἐπαίρονται καὶ
καυχῶνται ἀφ' ἑαυτῶν. Ἂς παραμείνωμεν μόνον τὸν περὶ τούτων
λόγον, καὶ φέροντες εἰς τὸ μέσον τὰ ἔργα, ἅτινα ἔδωκεν τοῦτο ἡδονὴν
καὶ τίνα τρόπον παρέχει ὁ ἀγὼν τὰ ἐναντία τούτων ἔργα.

Ἐκεῖ ὅπου θέλετε ἂς ἐξετάσωμεν πρῶτον τὰς τραπέζας τῶν ἀγωνι-
στῶν πλήρεις καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τῶν τραπεζῶν, ἤτοι τὴν παρασκευὴν
πολλὴν καθαρὰν καὶ ἡνωμένην· ἐπειτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν
καταπαίρεται ἐπὶ τῶν γιβάδων, ἀναπαυόμενοι μετὰ τῶν ἀρίστων,
καὶ διασπῶντες τὴν πορφύραν, καὶ ἐρεθίζοντες τὰς ἀνθίνας, καὶ ὑπερ-
αθροίζοντες τὸ ἀρόῤῥον διὰ τὸ ὑπερόμον φορτίον τῶν φαγητῶν, καὶ κατα-
βυθίζοντας αὐτὸ ὡς εἰς ναυάγιον τὸ σῶμα, καὶ μεθυσκόμενοι πάν-
δαν καὶ χυροπάδας καὶ γλυκοπάδας, καὶ δοκιμάζοντες ἅμα αὐτῶν τὸ
σῶμα μὲ δοκιμὴ δηλόλαμα ἀπὸ τὰ τῶν σιτηρῶν ἀλεύρων, τὰ δοκιμὴ
τῶν μέθυσης καὶ τῆς ζωφῆς, καὶ τίνα ὕπνον κοιμώμενοι γνήσιον
καὶ ἥσυχον, τίνα ἀπὸ γοβαρὰ ὄνειρα διαταραγμένοι, ὀρθοὶ ἀθρόο-
ζοντες καὶ ἀπὸ τὰς μεριμνάς, καὶ ἐξαγόντες εἰς τὴν ψυχήν τον,
αὐλεξιτόν τινα δαίμονα, καὶ καθιζάνοντες θέλουν καὶ περι-
γράφει τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἀντιμέρεσον μᾶλλον ἐφαρμόζει καὶ δαιμό-
νων τῶν μελαγχολικῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἀγνοοῦντες τὴν παρεφισκο-
μένης, καὶ ἀδυνατοῦντες νὰ ἴδωσιν ἢ νὰ ἀκούσωσί τα, μελαγχο-
λικοὶ καθ' ἑαυτὸν ἀπὸ τὰς γιβάδας εἰς τὴν ψυχήν — ἢ οἱ σω-
φρονοῦντες καὶ ἡνωμένοι, καὶ τὴν ἐφορίαν καὶ τὴν δόξαν καὶ
τὸ μέλλον τῆς ἀνάγκης λαμβάνοντες, καὶ μὲ ὅλον ἄνεμον ἀγόν-

τες

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τες, καὶ ἄρξωμεν ἐκ τῶν φαγητῶν καὶ τῶν πολλῶν τῶν πεζῶν καὶ τῶν δένδρων ἔχοντας. — Διότι τοῦτον συνέβη πρὸς τὴν ὑδρίαν καὶ τὴν ὕψωσιν, ὅσον τὸ νὰ θεωρῇ τις χορτοφορίαν τῆς γῆς καὶ τῆς δόξης μόνον τὴν χρείαν, καὶ νὰ μὴν ὑπερβαίνῃ ταύτης τὸ ὅριον, ἤτοι νὰ θέλῃ ἐκεῖ τὸ σώματος φορτίον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του. Ἐὰν δὲ ἀπιστῇς εἰς τοὺς λόγους μου, μελέτησον ἐν τῶν σωμάτων ἀρρωστίαν καὶ τῆς ψυχῆς ἐκείνην, καὶ ἴδε ἐν τοιούτῳ ὅλῳ σωφρόνως διαλογίζεσθαι, διότι τὸν πρέπει νὰ λάβῃς ὡς ὑπόδειγμα τὸ συμβαῖνον σπανίως ἢ τὸ πάσχον ἐξ ἐλάσσης περιττότητος, ἀλλὰ τὸ συνεχῶς καὶ γενικῶς συμβαῖνον. Δὲν εἶναι φανερὸν τῶν μετὰ σωφροσύνης ἐπιθυμούντων τὸ σώματα καὶ ἰσχυραὶ αἱ κοιλίαι, ἐπιζητοῦσαι μετὰ πολλῆς εὐπορίας τὰς ἰδίας χρείας; — τῶν δὲ ἐλάσσων πλαδαρὰ (νωθρὰ), καὶ μεταμελούμενα πολὺ πρῶ, καὶ πολλοστρέφεια ὑπὸ πλήθους νοσημάτων; Διότι καὶ πολλάκις τοῦ ἀναπλύσσονται, καὶ ἡμέρας ἄπορος, καὶ γῦρας ἄωρος καὶ ἐπιφαγρίαι, καὶ θέλανοι, καὶ γορόχων προσβολαί, καὶ πρὸς ἀπόψεις ἀπόψεις, καὶ ἀνάγκη πολλῆς μετριότητος θαλπῶν, καὶ συνεχῶς φροντίζειν καὶ ἀδιαλείπτου θεραπείας.

Τίνα ταῦτα καὶ ποῖον κέρδος ἔχουσι;

Τίς δὲ ἀπὸ τοὺς γευμάτιζον τὸ ὕδωρ νὰ ἴδῃ τὶ ἔχει καὶ ἡδύ; — Διότι ἡδὺ μὲν τὸ ὑπάρχειν, ὅλως παντελοῦς ἐπιθυμίας ἀπογνῶναι ἀπόλαυσις. Ἐὰν ὅμως ἀπόλαυσις μὲν ὑπάρχῃ, ἐπιθυμία δὲ ἀπῶν γένηται, τότε καὶ τὸ ἡδὺ σχεδὸν ἐκλείπει καὶ ἀφανίζεται. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἂν καὶ παραλάβωσι ἐνώπιόν τινος τροφὰς ἀναπαυτικὰς, δεμένον καὶ ἀποτροφὴν, ἡδέως ἀπολαμβάνουσι αὐτάς, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀπιθυμία, ἥτις πάρεστι τὴν ἀπόλαυσιν γεμνοῦσαν, καθότι τίς ἡ φύσις τῶν ἐπιθυμιῶν, τίς ἡ ἐπιφύεια τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἡ ὄρεξις τῶν ἐπιθυμιῶν, γεννᾷ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προξενεῖ τὴν ἡδονήν. Τίς ἄνεμος καὶ πορός τις ἀνὴρ ἦταν ἀγαθὸς καὶ φιλοσοφῶν ἐκ τοῦ περὶ ἡδονῆς ἔλεγεν, ἡ χορτοφορία ψυχὴ περιφρονεῖ τὰς πυρέτους· "ψυχὴ ἐμπεδεμπορεύεται πυρέτου ἐμπόδιον", ἐννοῶν ὅτι ἡ ἡδονὴ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ψύχην τῆς τραπέζης καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιθυμιῶν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης μακαρίζων τὸν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ θυμούμενον ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων, ὅτε μελετῶ

τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο, ὅτι ἐχάρησαν αὐτὸς μέγας ἐν πέρας, ἂν καὶ τόσα-
τῶ φαίνεται, ὅτι πέρα ἀνέβησε μέγας. Τί ἐννοῶ ποιῶν ὁ δραγάτης;
Σταυτὶ ἦταν πολὺ καλαμπρασμένος ἐν τῶ κόσμω καὶ τῆς ἀδοξοφίας,
καὶ καλαλίμονο σφοδρῶς ὑπὸ τῆς δίψης, προσέδραμον εἰς τὰ ψυχρὰ
νάματα, ἔχοντας τὴν δίψαν ἀντὶ γλυκοῦ ἀρώματος· ἐπομένως θέλων
νὰ παραγήσῃ τὴν ὑδρίαν τῶν νεμάτων, ἐκάμασε τὸ νερὸν μέγας· ἀλλὰ
ὅμως ἡ φύσις τοῦ νεροῦ μεταβλήθη εἰς μέλι, ἀλλ' ὅτι αἱ ἡδοναὶ ἔμειναν
μεταλλάξαν εἰς τὴν γλυκύτητα τοῦτο, ἕνεκα τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἀπο-
λαύσεως τῶν δικαίων. Ὅλον ποιὸν ταῦτα ἔθνος ἔχουν, καὶ τόσῃ δύ-
ναται ν' ἀντιλέγῃ αὐτὰ, ἐκεῖνος ἂν ἦταν πέρα ἀναίσθητος, δὲν ἠ-
ναι ἐκπρεπέστατον ὅτι ἡ γνῶσία, ἡ καθαρὰ καὶ ἡ σφοδρὰ ἡδονὴ
ὑπάρχει εἰς τὰς ψυχάς τῶν ἀνθρώπων; Ἡ δὲ ἀπάτη, ἡ βδελυγμία
καὶ ὁ μολυσμὸς εἰς ἐκείνας τῶν ἀγρίων; – Διότι ὡς ἐδῶ καὶ ὁ
σοφὸς ἐκείνος ἀνὴρ, φαίνεται ὅτι καὶ τὰ πράγματα ἐνοχλῶν.

Ἀλλὰ ὁ ἀγῶνος ἐπαναλαμβάνει· ἐπειδὴ προόμεθα, παρατηρήσω-
μεν εἰς τὰς καλέχοντας αὐτὸν [illegible] ἀνελεημόνους καὶ
τῶν ἐχθρῶν. Διὰ τοῦτο ποιὸν ἐφαίνετο [illegible] σοβαρὸς καὶ παρεμάχητος
[illegible] εἰς [illegible]
ὀργὴν, ἐπομένως εἰς μέγαν [illegible] τῆς δοξομανίας, καὶ δι-
ερέμενον πᾶσαν παραφροσύνην; [illegible] δι' αὐτὰ πρέπει τὴν μάχη-
γα γαθερῶς νὰ τὴν ἀποφεύγῃ, διότι πόσην εἰς τὴν ψυχήν μας θυρία
τὴν ἄγρια καὶ χαλεπὰ, ἀποχερῶν ἡμᾶς τῆς παρὰ πάντων ἀγνοῦς τι-
μῆς, καὶ παχρωματίζων μὲ τὰ χρώματα ταύτης τὴν ἀνανδίαν, καὶ
ὅλω παρουσιάζων αὐτὴν εἰς τὴν ἀπατημένης, πρῶτον αὐτὸς ὅτι ἦταν ἐκείνη
τὴν ὀμορφίαν νομίζουν, ἐπειδὴ ἦταν τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν, ἀλλὰ κατὰ
τὴν ὄψιν. Διότι κατὰς τὰ πάντα τῶν ἐπαρχιωμένων γυναικῶν, τοιαύ-
μενα ἀπὸ χρώματα καὶ ἐμπλάστρα, ζητοῦν ἀληθῆς ὡραιότητος·
τὴν δὲ ἀσχήμιαν καὶ δυσειδῆ ὅμως παρουσιάζουν πάντων καὶ ἐκεῖνοι εἰς
τὴν παρ' αὐτῶν ἠπατημένης, ἂν καὶ δὲν ἦταν τοιαύτη· τοιοῦτος
καὶ ὁ ἀγῶν βεβαίως νὰ δείξῃ τὴν τῶν πορφυρᾶν, καὶ μὴν
ἀφαρπαστῆς ἀπὸ τὴν ἔνεκα φόβον καὶ θυμὸς γινομένας τὸ τῶ
φανερῶ εὐφημίας, κατόπιν αὐτὰ ἦταν τὰ χρώματα καὶ τὰ ἐπι-
μέλεια, ἀλλ' ἐπέτασον τὴν συνείδησιν ἐκεῖνον ἐφ' ὅσον τὸ πορφυρόν
καὶ θέλει παρατηρήσῃ ἐντὸς αὐτῆς μερίας κατηφόρος κατάστο-
σις ἐπαυλέον τι, καὶ ἀποχρεμαμένης καὶ μετανοίας τε δριο-
σόλε-

τόλερον ἀπὸ ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. Καὶ ἂν τὸν ἐδείχνετα μεταβολὴ πράγματος ἐφανέτη καὶ ἐλέγξῃ τὸ ἐν τῷ φόβῳ καὶ τῷ συμφέροντος τοιμεύμενον προσωπεῖον, τὴν παρακμὴν, ἐς τοὺς ὄψεις τῶν ἐλπιζομένων δεξιοτέρα αὐτὴ τῷ ἤθει, τότε θέλει καὶ γνωρίσῃ, ὅτι καθ' ὅλον τὸν πρότερον χρόνον, ἀπέλεγες ἐς ἐχθάλτον ἀλήθειαν παρὰ τῶν πολλῶν. Ἐνόμιζες δὲ ὅτι ἀπεκράβενες λιμὴν ἀφ' ὅσης μεᾶλλον σὲ ἐρείσουν καὶ σὲ ἐξέπλευσον ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν μὲ μυρίας ὕβρεις, καὶ ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἴδουν εἰς τὴν ἐχάλην συμφορὰν. Διότι κανὲν πρᾶγμα δὲν κατεργάζεται ἀληθῆ λιμὴν ἐς τὴ ἀρετή. λιμὴν ἐκεῖ βεβεκρεῖται, λιμὴν ἐκεῖ πεπλασμένον, ἐδὲ ὑπὸ προσωπεῖα τὸ φανταστῶ κεκρυμμένον, ἀλλὰ ἀληθῆ καὶ γνωστὰ, καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν τρεῖς πρίζα-σαν ἐλεγχομένων.

„Πλὴν θέλεις νὰ ἀντεπιδείξῃς καὶ ἐμένα, ἄλλες δὲ ἐφόβησαν. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα, ἐς προῦπον, πρέπει νὰ ἀποφεύγῃς τὸν ψεύστον, διότι σὲ ὀλίγῃ νὰ ἀπομάθῃς τὸ ἔθος ἐκεῖνον, καὶ ὅτ' ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ μέλλον βαρυτέρας εὐθύνας καὶ κινδύνους λιμένας. Διότι ἡ ἀνθρωπίνη ἔχει τοῦτον μέγα [illegible] καὶ τὴν φιλαυτοφίαν τῶν [illegible] καὶ τὴν [illegible] ἀμύνεται, καθότι ὁ ψεύτης τὴν χάριν μόνον λαμβάνει, καὶ ἀποκρύπτει δι' αὐτῆς παρακινήσεως τοῦτο [illegible] μετὰ τοῦτο ἀπαντᾶ παρὰ τὸ συνέβη τὴν ἀπόδοσιν ἀναλόγου μισθίου, δηλ: ἐπειδὴ ἀπαντᾶ νὰ ἀκουσθῇ καλὰ τὸ συνέβη δι' ὅσα τὸ ἔχει πράξῃ ἀληθεύματα, ἐπεσε διὰ τοιούτου ἀπαύλιον καθ' ἑαυτὸ τὴν ἀκούσεν, καὶ ἐκεῖ δι' ἕνα λόγον, ἐκεῖ διὰ τοῦτο μόνον παρεδόθη εἰς τὸς βασανιστὰς, καὶ ἐξελέγχετο, καὶ τὸ ἀπαυλῶνο τὰ μέρια τάγματα, καὶ ἐπειτὰς ἐπόμενε πλέον συμφέρεις καὶ ἀπολογίας, ἀλλ' ἔπαιχε τὰ ἀνίαλα, καὶ κατάλληλο νὰ ἀπολύσῃ ἕνα τὸ χρέος, τὸ ὀπόιον πρότερον ἔχει τὸν χαρέσῃ ἡ φιλαυτοφία τοῦ θεοῦ.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀδέρφοι, ὅτ' ἔτυχε δεξιοπάλαιος ὁ ἀγῶνος, διότι σὲ ὀλίγῃ ἐπιμόνως εἰς τὴν ἀμάθειαν ἁμαρτίαν; – Καὶ ἔμεις διὰ τοῦτο ἀόφελες μάθετε νὰ τὸν ἀποτρέφεστε ὡς ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καὶ μέρος τὴν μυρίων φόβων. Ἀλλ' ἡ δεινία, λέγεις, σὲ κάμνει νὰ δυσανασχετῶ, καὶ πολλάκις λόγος βλασφήμος νὰ προφέρῃς, καὶ ἀνεπιθέμενα πράγματα νὰ ὑποφέρῃς· ὄχι ἡ δεινία; ἀλλ' ἡ μικροψυχία. Ἐδὲν δὲ καὶ ὁ Λάζαρος ἦτο δεινὸς, καὶ πρόσφατα δεινὸς, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν δεινῶν

δεινῶν

τυτίαν ἔχει καὶ ἀρρωστίαν, ὅλης τῆς καὶ τῆς δεντίας σκληρότερα, καὶ κάμνει κάμματα ἐπέρνων καὶ μεγάλον ὀχληράν· καὶ εἰς τὴν ἀρρωστίαν ἔχει καὶ ἀρρωστίαν προσαλεῖν, καὶ ἔλλειψιν ὑγιεῖν, ὅλης καὶ τὴν δεντίαν καὶ τὴν ἀρρωστίαν καθεστῶ βαρυτέρων, διότι ἐὰν ἐπάνω εἶναι καθ' ἑαυτὴν ὁδυνηρὰ, ἔλαν ἐλλείψεν καὶ οἱ θεραπεύοντες, τὸ κακὸν γίνεται μεγαλήτερον, ὁ δὲ χαλεπώτερον, ἢ ὀδύνη βαρυτέρα, ὁ χειμὼν ἀγριώτερος, ἢ ἀρρωστία σφοδρότερα, καὶ ἡ κάμνουσα γλυκυτέρα.

„Ἐὰν δὲ τὸν ἔβλεπε παραλυμένον ἀκριβῶς, ἠδύνατο καὶ ἕλεον τὸ προσθέσῃ εἰς ἑαυτὸν, τὴν μελαγχολίαν τὸ σημεῖον, ὅλης διεκόψαμε καὶ ἐκαθάρισε· ἐὰν ὅμως θέλῃς νὰ εὕρῃς καὶ ἄλλο ὑπόδειγμα τῆς φλεγμὸς, δύνασαι νὰ ἴδῃς σαυτοῦ καὶ τοῦτο προσκείμενον εἰς αὐτὸν, διότι ὁ σχῆσις ἐπέρνος δὲν ἐκαθάρισε μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ ἀκόμη τῶν ἡμερῶν ἔβλεπεν αὐτὸν, προσπάθεια εἰς τὴν ἔξοδον τῆς ὁποίας τὸν, θέλον θλιβερὸν ἐξαγνῶς φαρμάκας, ἐπαινὸν νὰ καταφαγάσῃ καὶ μετὰ νὰ φυγεῖ· καὶ ὅμως ἐδὲ τοῦτο ἐδίδοσα τὴν προσοχὴν τὸν σχῆσιν πρὸς ἀπέλειψιν τῆς δεντίας ἐπέρνης. Ἀλλὰ πάλιν παρελίβετο συναρπαστὴν φράσεν, καὶ ἔχει ἐξαρρέσεις [illegible] αἷμα ἄπιστον ἐπιχέοντα καὶ γλυκὰ μεγάλον τρέμοντα [illegible] καὶ παράλυσις καὶ κάματος καὶ ἐπὶ χρόνον φρενῶν, καὶ ἐπέρνος καὶ γυναικεῖος καὶ ἔτσι ἔχει ἔρδος ἀσωλείας καὶ μέθης, καὶ [illegible], καὶ καθ' ὅλον τὸν χρόνον διέλεγε μὲ μεγαλοφρεσύνης [illegible] δομλεῖν συμπόσια καὶ ἐλέγας ἡμέρας. Ἐνῷ δὲ καθεμόζην ἔβλαπε τὸν λόγον, καλαλαμόμενον ὑπὸ τῆς δέσης, ἐπαχλήμενον ὑπὸ δεμολάλης ἀποθεγάς, καλαβασανιζόμενον ὑπὸ τόσων δεινῶν, ἕνιμον ἐμπαλαγεμμένον καὶ ὑπὸ μερίων ἄλλων κακῶν δοκιμαζόμενον, ἔδεδοτε προσέχειν εἰς αὐτὸν τὸν νοῦν. Ἀλλ' οἱ μὲν παράοιοι καὶ οἱ κάμματες παρεγγράφοντο ὑπὲρ τὸν χρόνον· ὁ δὲ δέσης, καὶ ἡ ὅλη δέσης, καὶ ὑπὸ τὸ βάρος τόσων κακῶν δεκαμένος, ἔδε ἀπὸ τὰ ἐμπρὸς τῆς βραδείας ἐκείνης, ἐδοκίμαζεν, ἂν καὶ σπόρα τὰ ἐστέρνα.

„Καὶ ὅμως κάτω ἀφ' ὅλα ὑπάρχει καὶ παρελύθη δὲν τὸν παρέβλαψεν, ἢ ἡ βλάστησιν τόσον τὸν ἀνάγκασε νὰ σταμάτῃ, ἀλλ' ὡς τὸ χρόνον τὰ τῆς σφοδρότερας πυρέσσεως μέχρι καθαρίζεται καὶ ταχύτατα, ἢ ἄλλο καὶ ἐκείνος ἀνοχλήτρανος ὑπὸ τόσον παθητάλον, ἢ ἀνάλαρος ἀπὸ ὅλας, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπὸ δοξῶν δὶ ἐκείνα γνωμένης θορύβης. Διότι ἂν οἱ ἀσχῶς σάνυλες βλέποντες τὴν σχοίνς

καλα

καλεύτικαν ὑπὸ τὸ φόβον, καὶ ἐξορμῶν εἰς καταιγορίας, καὶ κομίζουν
τὴν ζῶν βίον ἀβίωτον, κάθε ἐνδοξῶν ἀπὸ τὰ ἀνοιγμάτια τοῦς δρομῶν,
ἀπὸ τὰ χερῶνται ὑπὸ βουβῶν, ὁ δείνας ἐκεῖνος, ὅλος ἦτον εἰς ἀλλὴ ἄλλος
καὶ ὄχι μόνον δείνας, ἀλλὰ καὶ ἀσθενής, καὶ ἀπροσέβαστος, καὶ ἀβο-
ήθητος, εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους εἰς τὴν ἐσχάτην ἀρη-
μίαν, καὶ καταβρεχόμενος ὑπὸ δυνατοῦ χειμῶνος, καὶ βρέχων
ὁ ἀγώνας νὰ ἔχῃ τὰ δεύτερα εἰς δημὴν μέσα, καὶ δεκαετῶν ἄνω
ἀνθρωπίνης ἀφηγορίας, καὶ πέρασεν δεκαπὴν φάσεις εἰς τοῦς
γρόσσας τῶν κυνῶν, διὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦτο τοσοῦτον ἐξηστα-
νομένον καὶ δεκεμμένον ὥστε ἀδυνατοῦσε νὰ ἀποδείξῃ αὐτός.
Τί τὸν ἔκαμε ἄθλιε ἀν τὸν ἦτο σφόδρα γενναῖος καὶ φιλόσοφος;

„Βλέπεις μοῦ ὅτι ὅλης δὲν ἀδικῶ τοῦ ἑαυτόν μου, ἀν καὶ ἀφὸ ἀστ-
τον ἀδικεῖται ἐδῶ ὑπὸ φύσεως κακῶν. Διὰ καὶ ἄφεν θέλω ἐπα-
ναλάβῃ τὸν αὐτὸν λόγον. Τί ἀφέβλαψε τοῦ ἀθλητὴν ἐκεῖνον ἡ ἀφ-
ρωσύνα; Τί ἡ ἐρημία τῶν δρομέων; Τί ἡ ἔρημος τῶν κυνῶν; Τί
τὸ κακὸν γεγόνημα τῶν ἀγρίων; Τί ἡ σφοδρὴ δρομὴ καὶ ἡ ὑπερφά-
νεια καὶ ἡ ἀδονία τοῦ; [illegible] τοῦ ὑπὲρ τοῦς ἀρετῶν
τοῦ; Ἡ ἀφέρεσαν τὸν εὐθυμίαν τοῦ; [illegible] ἀλλὰ τὸ
πλῆθος τῶν δεινῶν ἐκεῖνον καὶ ἡ ἀρετὴ τὸν ἀγῶνα, ἀφοῦ ἀφεύ-
ρεσαν ἐνίσχυσαν καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀνυπόφορον μυρίων γε-
φάνων, καὶ ἀφοῦ ἔθλιψαν βραβεῖα, καὶ ἐδεξάνασαν τοῦ ἀνταποδό-
σεως, καὶ ἐμεγάλυναν τοῦς ἀρετοῦς, διὰ τὸν ἐστεφανώνετο μόνον
διὰ τὸν δεινὰ καὶ τὸν ζέρνον, ἀλλὰ διὰ τοῦς δημοῦς καὶ τὸν
μυρίων τῶν κυνῶν, ἀλλὰ διὰ ἑνὸς τοιοῦτον ἔχει μέγιστον, ὅλος
καταπεσόμενον ἔβρεσε καὶ ἀφέβρεσεν αὐτόν, καὶ τὸν ἔκαμεν
σφοδρότερον τὸν φόβον τοῦ δεινοῦ, τοῦ ἀφρωσύνας καὶ τοῦς ἀρε-
τοῦς, ὑπέφερε τὸν δυστυχεῖν μετὰ δόξης γενναιότατος καὶ
παρέμενε.

„Τί δὲ δὲν ὑπέφερε ὁ μακάριος Παῦλος; Ἐπάθετο; - Διὰ ἐνὸν
βλάβεν ν' ἀναφερνοβόμεν ἀφὸ τὸν ἀντρός. Δὲν ἐδοκίμασε μυρί-
ας νεφάλας δυστυχεῖν; Πλὴν κατὰ τί ἐξ αὐτῶν ἐβλάβη; Δὲν ἀπέ-
θανε μεγαλυτέρας ζεφάνης, διὰ ἐφύγε καὶ κατεδιώκετο ὑπὸ τὸν
φύσεως καὶ τοῦς γενεοῦ τοῦ; Διὰ κατεξαίνετο δυνάμεις μὲ μά-
στιγας; Διὰ ἐμεταβολεῖτο καὶ κατεσυκοφαντεῖτο; - Ἀλλ' ἐκεῖνος, λέ-
γει ἡ κοινὴ δόξη, ἦτον ὁ Παῦλος καὶ ὁ ὑπὸ τὸν Χριστὸν
καὶ

ἀνεψιμένος. Καὶ ὅμως καὶ ὁ Ἰούδας ἦλθε εἰς ἐν τῶν δώδεκα, καὶ προσκυνημένος καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἀλλ' ἤλθε τὸ νὰ ἴδῃ ἐν τῶν δώδεκα, ἤλθε ἡ πρόσκησις νὰ ἐφέρνῃ αὐτόν, διὰ δὲν ἔχει προκόψει ἕλκυσιν ἐλεύθερον πρὸς τὴν ἀρετήν. Ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλος, ἂν καὶ ἐπάγωσε μὲ τὴν σίγκλα, καὶ ἐγαρέβη τὴς ἀναρμοίας τροφῆς, καὶ τοσοῦτα ἔπαθε καθ' ἡμέρην ἡμέρας, ἔτρεχεν ὅμως μετὰ σοβαρᾶς τῆς προθυμίας τὴν πρὸς τὸν Οὐρανὸν φέρουσαν ὁδόν.

Πλὴν ὁ Ἰούδας μεγάλη προσκυνήτη πρὶν ἦτο, καὶ ἀπόκαμε τὰ αὐτὰ ὡς καὶ ὁ Παῦλος, καὶ ἐμπλέκη τὴν ἄνω φιλοσοφίαν, καὶ συμμετέσχε τῆς ἱερᾶς τραπέζης καὶ τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων δεήσεων, καὶ τόσην ἔλαβε χάριν, ὥστε καὶ νεκρὸς νὰ ἀναστήνῃ, καὶ λεπρὸς νὰ καθαρίζῃ, καὶ δαιμόνους νὰ ἀποδιώνῃ· μεγάλη ἔπεσε τὸν περὶ ἀνθρωπότητος πόθος, καὶ συναναστράφη τοῦτον χρόνον μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν τὰ χρήματα τῶν πτωχῶν, ὅπως ἐνεργεῖται ἐπιμελῶς τὸ πάθος του, διὰ τὸ μέλλης, τὸ δὲ τοιαῦτης ἔγινε ταμίας, ἂν καὶ ἠξεύρει τοιαύτης συμφορᾶς κατόπι ἀποβῆναι ὁ Χριστὸς ἐγνώριζεν ὅτι τὸ φιλάργυρος, καὶ [illegible] ἀποφεύγῃ ἕνεκα τοῦ ἔρωτος [illegible] ἐκείνου ἐπὶ τὸν [illegible] παρ' αὐτοῦ δίδεται καὶ ἐπιστεύθη τὴν αὐτὸν καὶ τὰ χρήματα [illegible] ἐνεργῶς, χαρίσματα ἤλεω τὴν φιλοχρηματίαν, καὶ [illegible] εἰς τὸ φρικῶδες ἄκρον βάραθρον· περιέχων διὰ τὸ μικρὸν τὸ μεγαλήτερον κακόν. Οὕτω λοιπὸν πάντα ἀποδεικνύεται, ὅτι ὅσοι δὲν θέλῃ νὰ ἀδικῇ τὸν κόσμον, ἤδη ἄλλος δύναται νὰ τὸν ἀδικήσῃ· καὶ ὅτι ὁ μὴ θέλων νὰ συμφορήσῃ, καὶ δὲ τῶν ἰδίων ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ συναγάγῃ, ἤδης ἤδεδοται δύναται νὰ τὸν ἀφαιρήσῃ.

Τοῦτο ἔνεκα καὶ ἡ ἱστορία τῶν παλαιῶν γραφῶν, ὡς ἐξ ἐμένα ὑφηγοῦν καὶ μεγάλην καὶ ὠφελίαν, ἀνέγραψε τοὺς βίους τῶν ἀρχαίων ἐκείνων· τὸν δίκαιον ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μέχρι τοῦ τὸν Χριστὸν παρουσίας, καὶ οἱ ὑποδείγματον τοὺς ἀποβεβλημένους καὶ τοὺς στεφανωμένους ὅδεν δὶ ὅλων αὐτῶν σὲ δείξῃ, ὅτι ὅσοι δὲν ἀδικῇ τὸν ἑαυτόν, ἤδη ἄλλος δύναται νὰ τὸν ἀδικήσῃ, ἂν καὶ ὅλη ἡ οἰκουμένη ἐπιμένει εἰς κακὸν τὸν σόλεμον, διὰ ἤλθε δυσωπία πραγμάτων, ἤλθε κακῶν μεταβολαί, ἤλθε δυναστῶν συμφοραί, ἤλθε νεφέλες ἐπιβρῶν, ἤλθε ὄχλος συμφορῶν, ἤλθε ἄδης τῶν ἀνθρώπων κατῶν ὁ σωρεύων δύναται καὶ ἐπὶ ξυλῶν νὰ σαρώσῃ τὸν ἄγρευτον, τὸν σκέρπιον καὶ τὸν γενναῖον· καθὼς πάθη τὸν ῥάθυμον, τὸν δειλὸν καὶ ἀφ' ἑαυ-

τῶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὸ προσδοκώμενον, καὶ οὐ ἄσχημα χορηγοῦντα εἰς αὐτὸν θεραπεῖαν, ἐπιστεύετο θέλειν τὸν κύριον βεβιάσθαι.

Πλὴν μετὰ ἑπτήμερον καὶ ἡ παραβολὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὧν ὁ μὲν ὠκοδόμησε τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἐπὶ τῆς πέτρας, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἐχὶ νὰ ἐννοήσωμεν πέτραν καὶ ἄμμον, ἤτοι οἰκοδομὴν καὶ ὄροφον ἐκ γίθων, ἤτοι πολυτελῆ καὶ βραχύν, καὶ ἀνέμους ἐκ γῆς, προσβάλλοντας τὰς οἰκοδομάς, ἀλλ' ἵνα δι' αὐτῶν ἐκφράσωμεν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν, καὶ ἴδωμεν καὶ ἐν τοῖς θλίψεσι τὴν ἴσην δὲ ἀδικίαν τὸν ἑαυτόν, ἤτοι ἕτερος τὸν ἀδικῇ, πόθεν ἤτοι ἡ βροχὴ, ἂν καὶ ῥαγδαία, ἤτοι οἱ ὀρμητικοὶ πόταμοι, ἤτοι οἱ ἄνεμοι καὶ σφοδρῶς ἐπιπίπτοντες ἄνεμοι ἐσάλευσαν τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἀλλ' ἔμενε καὶ ἀπρόσβλητος καὶ ἀκίνητος· ὅπως μάθῃς ὅτι ὁ μὴ προσδίδων ἑαυτόν, ἤτοι ἀγρικῶς δύναται νὰ τὸν ἡρεμήσῃ. Ἡ τὸ ἕτερον ὅμως καταπροσπαίζει ἐπόμενος, ἤτοι ἔνεκα τῆς ἐπιθέσεως τῶν ἀγραστῶν, πόθεν καὶ ἡ πέτρα τὰ σάλευε, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀκμῆς ἀγροτόνους, καθὼς δὲ ἔπνευσεν ὁ ἄνεμος, ἀλλ' ἐπεσεν ὅλον ὠκοδομημένον ἐπὶ τῆς ἄμμου, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς μαθητείας καὶ τῆς κακίας, διότι ἡ πρὸς τὸν ἀναβάντα ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἐλεεινός· καθὼς οἱ ἐπιπόδιον οἰκοδομοῦντες καὶ ἄνευ τινὸς προσβολῆς ἐπόμενον καταδίκτον, ὑποφερόμενοι καὶ συρρεόντες ἐπόμενος τῆς βάσεως· καὶ καθὼς οἱ ἀράχνοι ἄνευ προσβολῆς ὑπόμενον ὑφαίνοντες, ὁ δὲ ἀδάμας καὶ ἐλεύθερος διορίζεν χερεὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ μὴ ἀδικοῦντες ἑαυτοὺς, ἂν καὶ ὑπὸ πολλῶν προσβαλλόμενοι, μένουσι ἰσχυρότεροι· οἱ δὲ προσέτοντες ἑαυτοῖς, ἂν καὶ ὑπ' ἄλλου ἐπιχειρῶνται, μόνοι δεσμεύονται καὶ χάνονται· ὡς καὶ ὁ Ἰούδας, ἂν καὶ παρ' ἄλλου δεσμεῖν ἐπιχειρήθη, ἀλλ' ἠξιώθη μεγίστης πολλῆς χάριτος, ἀδικήθη.

„Θέλεις, ὦ ἄνθρωπε, καὶ εἰς μάτην ὀρθρίσῃς νὰ σὲ δείξω διαφόρους τὸν λόγον τοῦτον; Ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων πόσης δὲν ἔλαχε προνοίας! Δὲν παρεσκευάσθη εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἤδη ἡ φαινομένη ἀλλόφυλος, καὶ νέος καὶ παράδοξος τρόπος βίου ἐφέρετο εἰς αὐτόν; Διότι ἤτοι εἰς ἀγορὰν προσέρχεται, ὅπως προμηθευθῇ τρόφιμα, ἤτοι ἀρνίον καταβάλλει, ἤτοι αὐλαμαῖς ἐπιστεύει, ἤτοι ἄροτρον ἔσυρεν, ἤτοι γῆν ἀνέσκαπτεν, ἤτοι σπέρματα μετεχειρίζετο, ἤτοι βροχὴν καὶ ἀνέμους καὶ τὴν ὥραν τὸ ἔτος ἔφερεν ἀνάγκην, ἤτοι ἡμερινὸν ἀκμὴν, ἤτοι

δεχο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεληνοειδῆ σχῆμα, ἤτοι φύσιν ἄκρος, ἤτοι ἄμμον λευκὸν τῶν λαίων· δεξιὰ ἀπλοῦ-
μενον ἄμμον, δεξιὰ ἕλκεα πυρσὰ, δεξιὰ εἶχε χρῆμα συνεσμαλμένον πρὸς δι-
αμπερὲς τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἀκόρων, δεξιὰ ἔτρεφε μύκητα, δεξιὰ φωσφόρον
ἀστέρα, δεξιὰ ἔφερε εἰς τὸν ὦμον ξύλα καὶ πῦρ, δεξιὰ εἶχεν ἀνάγ-
κην ἀρετοποιΐας, δεξιὰ μελετᾷτο σπαθάνην, δεξιὰ κινόνητα πρέπαν,
δεξιὰ ἄμμος λευκὸς λεχνὴς εἶχε χρῆμα, ὑφαντικὴς ἐστῶ, καὶ οἰκοδομικῆς,
καὶ ὑποδηματοποιΐας· ἀλλ' ὁ ἥλιος τὸ θεῖον παρῆχεν εἰς αὐτὸν τὰ πάν-
τα. Εἶχε πράσινον ἐλαίαν ἄνευ ἐρίθων καὶ πόνων, διόλου λοιπόν
ἐν φύσει τὸ μάννα, πρωφερὰ, πρόσφατος καὶ ἄνευ κόπου συλλεγόμε-
νον· καὶ τὰ φορέματα αὐτῶν καὶ τὰ ὑποδήματα, καὶ αὐτοὶ οἱ φόβοι τὸ σώμα-
τος, ἀγνοοῦσαν τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν, διότι εἰς τόσον μακρὸν χρόνον, ἤτοι
ἀπέναντα ἐφθείροντο, ἤτοι οἱ πόδες αὐτῶν, ἂν καὶ τοῦτον ἐβάδιζον, ἐλυ-
θήσαν· τὸ δὲ ἅλατὸ καὶ τὰ φάρμακα, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀφορῶντα
τὴν τέχνην ταύτην, τότε οὐδὲν ἐνεθυμεῖτο. Τοιοτρόπως δεύτερον ἐξ αὐ-
τῶν πᾶσα βεβαιότης, διότι ἐξήγαγεν αὐτὸν, ὡς ἦγε ὁ πρόπλους, ὡς ἀρ-
γόριον καὶ χρυσίον, τότε ὑπῆρχεν εἰς τὴν φυγὴν τὸν ἀσθενῶν· ἀλλ'
ὡς νὰ ἔχῃ ἀφορμὴν τὸν νόον αὐτῶν καὶ μετανοήσῃ εἰς ἕλαρον
[illegible] καὶ [illegible] γνωρίσῃ θερμοτέρα τὴν ἀγάπην τοῦ, διότι ἡ παντελῶς
ἀπωρημένη καὶ παρεγκεκαλυμμένη γνῶσις τοῦ ἐν τῷ πάν-
τι ἀγαθοῦ διελέχθη τὴν φλόγα.

Ἀλλ' ὅτε τὴν νύκτα ἔχει ἀνάγκην παρεδάδος νὰ τὸ διαφύσῃ τὸ
σκότος, διότι ἔχει σκοτεινὴν ἀστραπὴν φωτός, τὸν ζόφον τὸ πυρὸς, ὁδὸς προ-
έφερεν εἰς αὐτὸν τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν τοῦ φωτὸς καὶ τὴν τῆς διαν-
θίσεως τῆς ἀποδημίας, καθότι δὲν ἦτο μόνον φωτοφόρος, ἀλλὰ
καὶ ἀκριβὴς ὁδηγὸς, χαραγματῶν εἰς τὴν ἔρημον ἀκόμην τὸν ἄπει-
ρον αὐτὸν λαὸν, ὁδὸς ἐβάδιζεν ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
τῆς θαλάσσης ὡς εἰς ξηράν· καὶ τὸν ὅρον τῆς γένεσεως ὑπερέβαινε,
διαβαίνων τὸ χαλεπὸν ἀκρωτήριον πέλαγος ὡς πέλαγος γραπτόν· διότι
ὅτε μὲν ἀποστέρετο τὸ γοιχῶν αἷμα, ὅφειλεν εἰς ἀκρωτήριον μὴν ξη-
ράν, καὶ πολλάκις γυμνὰς καὶ ἀπάτρας· ὅτε δὲ ἐπαιάζετο τὸν
ἐχθρὸν καὶ καταγρεύετο τὰ τῆς θαλάσσης· εἰς αὐτὸν μὲν ἐγί-
νετο ὄχημα, ὡς τὸν τῆς δὲ λάγος· τὸν μὲν μετ' ἀνωφελείας μετεβί-
βαζε, τὸν δὲ μετὰ πολλῆς βίας κατεπόντιζε· ὡς δὲ νὰ ἀδύνατον
ἦ ἄλλοθεν τῶν ὑπάλων δόλος κατάξῃ καὶ ὑποπτοῦν ἀν-

δρῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρῶν λογισμῶν καὶ συνελογίων, ἅτε ἐνεργοῦσα τότε μὲν μέρος φύσεως, τότε δὲ ὅλην, διαπράξασα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ συμβάντων ἀνθρώπινα ἔργα.

„Τί δὲ νὰ εἴπω τῶν διὰ τῶν τέχνας, εἴδους ἀνέβλυσαν πολυειδῶς δόξαν; Τί διὰ τὰ νέφη τῶν ὀλυμπίων, τῶν ὀδόντων τὸ σῆμα ἐκάλυψεν ἄφατον ἐπὶ γῆν; Τί δὲ διὰ τὰ θαύματα τῆς Αἰγύπτου. Τί δὲ διὰ τὰ παράδοξα τῆς ἠρέμου; Τί δὲ διὰ τὰ ἱρόδεια καὶ τὰς νύμφας, τὰς γεωμένας ἄνευ σπερματοχυσίας; Διὸ τὴν χορεύουν καὶ ἀχὶ σοφιστῶν ἠχρειωθῆσε τὰς σοφίστας. Καὶ τὰς μὲν ἑλίκας τεσσάρας ἔνευσεν ἄνευ ὄφεων, τὰς δὲ μελὰ τὰν ὕδωρ ἐν τῆς Αἰγύπτου ἐναντίως ὑπερτέρας φάσσων καὶ σαφέστερον· καὶ τὰ γινόμενα ἦσαν μᾶλλον χορὸς παρὰ θεωρεῖν, μεταφορικὰ παρὰ μάχη, διὸ ὅλα ταῦτα τὰ τῶν θαύματα δεῦ ἐγίνοντο μόνον, ἵνα σημάνῃ τὰς ἀνάγκας ἀλλ' ἵνα ἀκριβέστερον διαλυρήσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν διδασκαλίαν τῆς θεογνωσίας, τὴν ὁδὸν τοῦ ἀνέθεσεν ὁ Μωϋσῆς. Φωνὴ παντοχόθεν ἐφέροντο ἀναστρέψασα ἐς ὅλα τὸν τεσσάρων, διὸ τὰ τὰ ἔθνη ἢ θάλασσα, τότε μὲν ἀναστρέφεν, τότε δὲ θάλασσα γινομένη. Ταῦτα ἐφίνατον καὶ τὰ θαύματα τὸ Νείλου, μεταβαλόντα τὰ γένη αὐτῶν εἰς αἷμα. καὶ οἱ βάτραχοι, καὶ τὰ κοκκίδες καὶ τὰ κρέδες, καὶ ἡ μύρεσις, καὶ τὰ ἑρπετὰ τὰ τὰ τεμόντα πρὸς ὅλον τὸ χαός. Καὶ τὰ τραύματα τῆς ἑρμῆς τὸ μάννα, ὁ γύψος, ἡ νεφέλη, ἡ ἀστραπόμορφα, καὶ πολλὰ τὰ ἄλλα ἐφέροντο τότε εἰς αὐτὸν, ἀντὶ βιβλίων καὶ γραμμάτων, ὅπως ἡ δόξα ἐξαγγείλῃ, ἀλλὰ διαλυρῶν εἰς αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἔνωσιν τὴν μετάμορφον, καὶ ἀντιμῶν εἰς τὴν διάνοιάν του.

„Καὶ ἐν τόποις μετὰ τοσούτων καὶ τοιούτων πρόσεων, μετὰ τὰς ἀφάτους ἐκείνας εὐεργεσίας καὶ τὸ μέγεθος τῶν θαυμάτων, μετὰ τὴν ἄρρητον ἀπιστοσύνην καὶ τὴν ἀπιστοσύνην διδασκαλίαν, μετὰ τὴν ἐν τῶν λόγων προσκύνησιν πολλήκεις καὶ τὴν ἐν τῶν ἔργων παράνοιαν μετὰ τὰς γοητείας νίκας καὶ τὰ παράδοξα ἱρόδεια, μετὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἱρεσιῶν καὶ τὴν δαψίλειαν τῶν παρόντων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἄφοβον δόξαν, ἣν περιεβάλλετο ἐκάστοτε τὸ ποιὸν γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀνεδείχθησαν ἀγνώμονες καὶ ἀνάσθητοι, καὶ προσκυνήσαντες τὸν μόσχον, καὶ ἐγκάτρεψαν τὴν μαγείαν τὸ βοός. καὶ ἐνῷ περίφοβοι ἦσαν οἱ ἀναμνήσεις τῶν εἰς τὴν Αἰγύπτου εὐεργεσιῶν τὸ Θεοῦ, καὶ ὅσων ἄλλων ἀπείρων ἀπεγάρβασαν, αὐτοὶ ἐπε-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀσεβέστερα τὰ τῆς καλουμενοσθένους ἕλληνες θεοί.

„Ο δὲ λαὸς τῶν Νινευϊτῶν, ὅλος ἦτο βάρβαρος καὶ ἀγρότικος, καὶ ἀγενὲς μελέτης, ἐξ ὅσων ἀκουσθέντων ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων ἦτε μικρῆς, ἢ τε μεγάλης, ἢ τε θαυμαστῶν, ἢ τε ἔργων, ἢ τε προφητειῶν, μόλις ἤδειν ἄνθρωποι διαστοβίνα ἀπὸ ναυάγιον, ἐκτάσει πρότερον ἐμφανισθέντα εἰς αὐτόν, ἀπὸ τόλμη τοῦ πρῶτον παρεστασθέντα καὶ εἰδόντα. „Τρεῖς ἤδη ἡμέρας καὶ ὁ Νινευὶ θεῖος καλεσμένος," μελετήθη τοιουτοτρόπως ἐν τῶν ἀθρῶν αὐτῶν λόγων, ἔγινε συνετώτερος, καὶ ἀκουσθεὶς τῶν προτέρων κακιῶν, ἐβάδισε διὰ τῆς μετανοίας πρὸς τὴν ἀρετήν· ὅτε ἀνεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ θεοῦ, ἐστέρησε τὴν πόλιν ἐκεῖ ἐσείσθη, ἀπέστρεψε θεῖον ὀργὴν, καὶ ἀπεμπόλησε ἀπὸ πᾶσαν καταστροφήν. Διὸ ἤδη ὁ θεὸς, ὁ Προφήτης, ὅτι ἔπεσεν ἀπεκρεμασθέντα ἀπὸ τοῦ ὄντος αὐτοῦ τῆς κοιλίας, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Κύριον. Πῶς ἀπεκρεμασθέντα; Εἰδέ μου;— Διὸ τὸ μεγάλη ἡ κακία αὐτοῦ, ἀπέρανλος ἡ κοιλία, καὶ δυσθεράπευτος καὶ ἀμηχανία· τοῦτο διαδηλοῖ ὁ ἅγιος Προφήτης λέγων· "ἀνέβη ἡ κακία αὐτῶν ἄνω τοῦ θεοῦ." Δεῖξον ἐκεῖ τὸ ἀποτέρατος τὸ μέγεθος τῆς κακίας.

„Καὶ ὅμως τὴν τόσην κοιλίαν καὶ κακοφωβίαν καὶ ἀνθρῶν καὶ μικρῶν ἀνθρώπων, αὐτὴν τρεῖς ἡμέρας ἐν ἀκριβεῖ χρόνῳ καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν ἐξῆς ὀγθαλμῶν, μὲ ἐφέρας ἡ κοιλία ἄνεσε παρ' ἐνὸς ἀνθρώπου ἀγνώστου, ξένου, ναυαγοῦ, οὕτω καλέσας ἐφάνισε καὶ ἀπεβάλλεν, ὅτε ἐξεθέτη καὶ ἀνέλυσε τῆς φωνῆς· „Ὅτι ἦτον ὁ θεὸς, ὅτι ἀπεκρεμασθέντα ἅπαξ ἐν τῆς ὄντος αὐτοῦ τῆς κοιλίας, καὶ μετανόησεν ἐν τῆς κακίας, ὃν ἦτον „εἰς αὐτὸν ὁ θεός." Βλέπεις ὅτι ὁ μὲν ἄγροικος καὶ σύφραν ὄχι μόνον δὲν ἀδικεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀναλέγει καὶ θεῖαν ὀργήν. Ὁ δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ προδιδόμενος καὶ βλασφήμενος, καὶ ἂν μερίας ἐνεργείας ἀποφάσεις, τί θὲν κερδαίνει; Καθὼς ἦτε τὸν Ἑβραῖος ὑφέρπησεν τὰ τοσαῦτα σημεῖα, ἢ τε τῶν Νινευϊτῶν παρέλαβε τὸ ὅτι δὲν συμμετέσχον ἐξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν χρόνον εὐγενεῖς ἤρεσε μικρὰ ἀναμονὴ, ὅπως καταστῇ αὐτὸς βεβαίωσις, ἂν καὶ ἦσαν βάρβαροι, ἀγρότικοι, ἀπάτητοι τῶν θείων γραφῶν, καὶ οὐτῶτας μακρὰν τῆς Παλαιστίνης.

Καὶ τί παρέλαβαν, ἐρωτῶ, τὰ τόσα κακὰ τῶν ἀρετῶν τῶν Ἑβραίων Παίδων; Δὲν ἦσαν ἐκεῖνοι νέοι, καὶ νέοι κατὰ ἀναλογιζόμενοι, εἰς ἄνθρωπον ἡλικίαν, ὅτε ἐδέχθησαν τὴν χαρὰν ἐκείνην τῆς ἱερωσύνης καὶ αἰχμαλωσίας, καὶ τὴν μακρὰν ἀποδημίαν, ὅτι τῆς ἐκβάσεις τῆς ἀγωνίας γῆν, ἐχωρίσθησαν ἐκ τῆς πατρίδος, τῆς οἰκίας, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ

βωμῶν, τῶν θυσιῶν, τῶν προσφορῶν, τῶν σπονδῶν καὶ αὐτῆς τῆς ᾠδῆς. Δι-
ότι ὄχι μόνον οἱ ὀλίγοι ἦλθον εἰς αὐτὴν ἀπρόσιτον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐκεῖ-
θεν τῆς χαρᾶς αὐτῶν ἔλαβον. Διὰ παρεδόθησαν εἰς βαρβαρικὴν χεῖ-
ρας, καὶ εἰς γένος μᾶλλον παρὰ ἀνθρώπους, καὶ τὸ χαμετώλαιον πάντων
εἰς μεμεμαυρωμένην καὶ βάρβαρον χώραν, ὅπου ἦλθε διδάσκαλον, ἦλθε
προφήτην, ἦλθε ἄρχοντα ἔχον; "Ὁ γὰρ ἦν, λέγει ἡ γραφή, ἄρχων, τοῦ
προφήτης καὶ ἱερεύς, τοῦ τόπου τὸ παρόν ἐνεστώτα καὶ ὑπ-
ρέτης ἄρχος!" Ἀλλ' εἰσήχθησαν εἰς βασιλικὸν οἶκον, ὡς εἰς σιδόσεχόν
τινα καὶ πρωτεῖον, καὶ ἄρχας γέμον ὑπὸ ὑψάρης καὶ σοφίας
ἄνω πνεουσῆς, καὶ προφέως, καὶ ναοῦ, καὶ ἱερέων, ἐναγκαζόμε-
νοι νὰ διαθρέψωσι τὴν δυσχέρειαν ἐκείνην βάλασσαν, καὶ πρακτόμε-
νοι εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλάς· ἐδαφὶ τὸ ἀγνόρισον νὰ φιλοσοφῶν, καὶ
ἴδωσαν ἀνάλαρα τῶν βασιλικῶν πραγμάτων, καὶ καταδάλωσαν πάντα
ἀνθρώπινον λόγον, καὶ ἀρκεμιρτῶσαν περὶ ἐκείνων, ἐθεώρον τὸν ἡλιὸν
βασιλικὰς αὐλὰς διαφυλάττον ὡς προσβύκην κακῶν, διὸ τὴν διαφέρου-
σαν ἕξιν καὶ εἰς ἐδιωτικὴν οἰκίαν, ὅπου ἔχει δημοτέραν ἀνεξαρτησίαν,
ἐνῷ διαφέρει ἐκεῖ ὡς εἰς δεσποτικὴν ἀπόθεσιν ἐξ ἀρχῆς ἡς δημο-
τέλειν βίον, διὸ καὶ βασιλικὴ τέλος καὶ τοῦ πάντα κοσμικοὶ τῆς τρα-
πέζης τῶν τῆς συνάρτησης, καὶ ἐκεῖ πλοῦτος καὶ ἀνθρωπίνης ἡδο-
νῆς, ἐνῷ τοῦτο δὲ τοῖς τῶν ἐπιθυμούντων, καὶ τὸ ἐν ὄρεξον καὶ
τὸ θαυμάζον χαμετόλαιον, διὸ κυριεύεται τὸ ἀρετὰ μελαξὺ ἀσύ-
ρου γένους, ὄφελον ἢ νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τῆς πόρνης, ἢ ν' ἀπαχθῶσιν
εἰς θάνατον, ἢ νὰ ἀπορρίψωσιν ἀπὸ τὰ ἀπηγορευμένα φαγητά.

Τί ἔπραξεν ποιὸν οἱ νέοι, οἱ ὀργανοὶ, οἱ ἀκριβέστεροι, οἱ ξένοι, οἱ
δοῦλοι ὅσοι τὸν ἐθέλετον; Αὐτοὶ δὲ ἐνόμισαν ἀρμῶσαν ἀπορρίψιν
τὴν ἀνάγκην, ἢ διὰ τὴν ἐφαρμόσιν τῶν παλαίχοντος τὴν δόξαν, ἀλλὰ τὰ
πάντα μηχανῶνται καὶ διαπραγματεύονται, ὅπως ἀπορίψωσι τὴν
ἀφορεῖαν, ἂν καὶ σωτλαχόθεν ἐπροτείνετο, διὸ ἢ τὰ χρήματα ἔ-
χον νὰ διαθέσωσι· καὶ πόθεν νὰ ἔχωσι ταῦτα οἱ ἀκριβέστεροι; – Ἢ τὰ
γυναῖκα καὶ σχέσιν ἔχον· καὶ πόθεν οἱ ξένοι νὰ ἔχωσι τοιαύτας; – Ἢ
τὰ ἐξόδια ἦσαν περιβεβλημένοι· καὶ πόθεν τοιαύτην οἱ δοῦλοι;
– Ἢ τὰ πρέπει νὰ ἀναλάβωσιν ἡδύνατο· καὶ πῶς ἤθελον δυ-
νηθῇ τῆς ὅλης μόνοι; – Παρατηρήσας ποιὸν εἰς τὸν ἔχοντα
τὴν ἐπιστασίαν τῆς τραπέζης εὐνοῦχον, ἐπροσπάθει νὰ πείσωσιν αὐτὸν
διὰ τὸ πόθον· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν εὗρον ἀμετάπειστον, τρέφοντα, μεμφόμε-
τα περὶ τῆς συνταρίας τῆς, γοβούμενον πρὸς τὸν θάνατον καὶ
τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ίγουλα· "φοβῆται τὸν Κύριόν σου τὸν Βασιλέα, μήπως ἴδῃ τὰ πρόσω-
"πάσας σου θυμωμένας καὶ ὀχὶ εὐχάριστα ὡς τὰ τῶν ὁμηλίκων σου, καὶ
"τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κακῶν σου," ἐπιμένοντας αὐτὸν ἐν τῷ τοιούτῳ γένει, καὶ
τὸν ἔσυραν νὰ χαριστῇ εἰς αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πάντα ἀπέτυχον
ἀφ' ἑαυτῶν, συνεπέφερε καὶ ὁ Θεὸς ἐν μέρος τῶν τὰ ποιμνιά, διότι δὲν
τὸ μέτρον τοῦ Θεοῦ τὸ καλόρθωμα, καθότι δὲν ἤθελεν ἔχει μεσθὸν,
ἀλλ' ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ προοίμια ὅλα τῆς προσευχῆς ἐκείνου, ἦν
παρέσχον γενναίαν καὶ ἀνδρείαν, ἐπίστευσαν καὶ τὴν εὔνοιαν τοῦ Θεοῦ,
καὶ ὅλως ἐπέλυσαν ὅλη ἐπιτέλεσιν.

"Βλέπεις ὅτι ὅσης δὲν ἀπαιτεῖ τὸν ἑαυτόν, ἡδὺς ἄλλος πόνα-
τον νὰ βλάψῃ αὐτόν; Ὑπνῶν καὶ νεότης, καὶ ἀκμαιότης, καὶ
ὀργανία, καὶ ἀπαγωγὴ εἰς ἀμπελίνας χώρας, καὶ μέθυσις καὶ ἔρω-
μία ὑπερφυσικῶν, καὶ πάλαγμα φοβερόν, καὶ τρόπος θανάτου κα-
τατρεπόμενον τὴν πάντοτε τοῦ εὐνύχου, καὶ ἀπόνοια καὶ ἀδυναμία,
καὶ τὸ πάσχειν τὸ μέτρον βαρύτατα καὶ ἐχθρῶν πειρασμῶν, καὶ
παράδοσις εἰς βασιλικὰς χεῖρας καὶ ὁ θάνατος ἐν τῷ ὁμαίρῳ, καὶ
ἡ ἀποξένωσις ἐκ τῶν ἱερέων καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἁγίων ποδα-
[illegible] καὶ τῶν [illegible] καὶ τῶν [illegible] καὶ τῶν [illegible] καὶ [illegible]
ρεσις τοῦ Νεῶ καὶ τῶν ὑπνῶν [illegible] παρέβαλεν αὐτὸς ἀμὰ
μέλιτα τόλμα μέγιστον πόνου μετὰ ὅλα ἀπεγράφεβαν τὰ
πάντα εἰς τὴν παλαίστραν. Καὶ ἀποδεξάντες τὸ πρῶτον τοῦτο
καλόρθωμα, ἐπέθεσαν εἰς αὐτὸν χαρακτὴρ γάφανον, τιμήσαντες τὸν
νόμον εἰς ἀμπελίνας χώρας, καταπαλαίσαντες τυραννικὸν πάλαγμα,
νικήσαντες τὸν φόβον τοῦ ἀλάτορος δαίμονος, καὶ τέλος βεβαιωθέν-
ὡς δὲ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν ἑδέαν παλαίστραν, καὶ νὰ ἦσαν ἀφο-
σιωμένοι ἐξ ὅλων τῶν λοιπῶν, ἵνα τιμήσουν μετ' εὐκολίας τὸ
πρῶτον ἄθλον, καὶ εἰς ἑτέρας πάλιν ἐπροετοιμάζετο τοιμασία, καὶ
πάλιν ἦσαν οἱ αὐτοί.

"Ἀγὼν χαλεπώτερος τὸ πρότερον τοῦς ἐπεβάλλετο. Κόπτεται ἐπιάστε-
καὶ βαρυαρικὸν γραλόπεδον μετὰ τὸ βασιλικὸν ἐπιβεβλόνων παρεβάλλετο,
καὶ ἄπαντα ἡ Περσικὴ δύναμις ἐπιεῖτο, καὶ τὰ πάντα ἐμπιστευ-
τὸ πρὸς βίαν καὶ ἀπάλειν αὐτῶν· καὶ μυρσίνης διάφορα εἴδη, καὶ λι-
μωρεῖν πολλοὶ τρόποι, καὶ ἐπεγραί, καὶ θεὰ πανταχόθεν φοβερά,
καὶ πόνοι φοβερώτεροι τῶν θεῶν· ἀλλὰ ἐκείνοι δὲν ἐπρόσεχαν ἑαυτοῖς,
ἀλλὰ συνεπέφερον ὀφ' ἑαυτῶν τὰ πάντα, ἕνεκα τοῦ καὶ τὸ πό-

λως

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρνα παρεβλάφθησαν, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρας τῶν προτέρων ἀπήγαγον γράμματα.

„Ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Νεβουχοδονόσορ καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν κάμινον· πρὶν ὄχι μόνον δὲν τὸν παρέβλαψεν, ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον τὸν ἐδόξασε καὶ ἐνδοξότερος κατέστησε. Καὶ χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἴδει Ναὸν, διότι θέλω πάλιν ἐπαναλάβει τὰ αὐτά, ἴδε θυσιαστήριον, ἴδε πατρίδα, ἴδε τιμᾶς, ἴδε προφήτας, εἰς ξένην καὶ βάρβαρον χώραν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς καμινάτης καμίνου, μετὰ τοῦ τριαδικοῦ ἀνάμεσα τοῦ Ἀζαρίου καὶ τοῦ Ἀνανίου, καὶ τοῦ Μισαήλου τὰ παιδία, ἀνέτρεφον ἕνα ἄλλον παράδοξον ἐπάνω αὐτῶν, τὸν ἀδαμάντινον καὶ ἀφθαρτον ἐπάνω αὐτῶν ἐξ ἄνωθεν τὸ χρόνον μέχρι τοῦ ὑπερτάτου εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ ἴδεις θέλει γράψει τὰ πάντα καὶ εἰς τὰς ἐπιστολὰς γενεάς.

„Τοιαῦτα πολλὰ ὅλα τὰ ἀναφέρω τὸν ἑαυτόν, τὸν ὁποῖον δύναται νὰ βλάψῃ αὐτὸν, διότι μὲ βάλω πάλιν νὰ ἐπαναλαμβάνω συνεχῶς τοῦτον τὸν λόγον, παθαίνει ἀπὸ ἀσχημοσύνη, καὶ λύπη, καὶ [illegible] καὶ [illegible] ἀσυμφωνίας, καὶ ἀμπροσμὸς, καὶ [illegible] τοῦτον, καὶ τέφανος τοῦ ἱερέως, δὲν ἔχουσιν νὰ ἀπολαύσουν τὴν ἀρετὴν τῶν πολλῶν πάλιν νέον, ἀσχημοτέρον, λύπην, ξένων, ἀλλ' ἡ ἐπίθεσις μάλλον πολὺ ἐπέρχεται εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν μεγαλυτέρας παρρησίας, τί θέλει πολὺ δυνηθῇ νὰ παραβλάψῃ τὴν σύμφωνα; – Οὐδὲν ὑπάρχει καὶ ἂν πολέμιος ἐπιτύχῃ κατ' αὐτὸν ἄτακτα ἢ σύντρεμα.

„Ἀλλ' ὁ Θεὸς, λέγει ἡ κοινὴ πρόληψις, ἐπιφανέσθη τότε εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν ὑπέταξεν εἰς τὴν φλογέν. Ἐγὼ· πρὶν καὶ ἐὰν παράσχῃ τὸν ἑαυτόν σε εἰς ὅλα, θέλει ἔχει βεβαίως καὶ τὸν Θεὸν βοηθόν. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν θαυμάζω, ἴδε μαραίνεται τὸν πόνον διὰ τοῦτο, ἴδε λέγω ὅτι εἶναι ζηλωταὶ, διότι καταπάλαισαν τὸν φλόγα, καὶ ἔγινον ἀνάλαφοι τῆς ἐνεργείας τοῦ πυρὸς, ἀλλὰ διότι ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν δογμάτων καὶ εἰς τὴν κάμινον ἔρρίφθησαν, καὶ εἰς τὸ πῦρ παρεδόθησαν· ἐνταῦθα ὑπάρχει ὅλον αὐτῶν τὸ κράτος, καθότι ἕνεκα τῶν δογμάτων ἐκείνων βεβαίως εἰς τὴν κάμινον, ἐπαλάμβανον καὶ τὸν τέφανον, ὅτες ἤρξατο νὰ φλέγεται καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ πρὶν τῆς ἀναβάσεως, ἐκ τῶν λόγων τῶν τριῶν παίδων, τὸν ὀδοίπορον μετὰ παρρησίας καὶ ἐλευθεροστομίας, ἐξέφραζον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. „Θὲν ἠξεύρομεν ἀμφιβολίαν, τὸ βασιλεῦ, νὰ σὲ ἀποκριθῶμεν, διότι ὑπάρχει εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ θεία ἀρετὴ, τὸν ὀποῖον φαίνεσαι „αὐτὸς εἶναι ἀκμαῖος νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ. ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς καμίνου κα„θάρισε, καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν σου· πρὶν καὶ εἰς ἐναντίαν „περιστάσιν, μόνον ἀκούσῃ, τὸ βασιλεῦ, ὅτι εἶναι θεὸς τῶν θεῶν σε θεήσομεν λα„τρεύοντα, εἶναι τὸν ἑμπόρα τῶν χρυσῶν, ὃν ἔχομεν προσκυνήσει!" Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἀνακηρύττει αὐτός· διὰ αὐτῶν ἐπιπλήττει τὸ βραβεῖον τῆς νίκης, ἔκραξον πρὸς τὸν ἀμφιπόλου τὸ μαρτύριον τέφρον, ἐπιγραφίζοντας τὸν λόγους διὰ τῶν πραγμάτων.

Ἀλλὰ δὲ αὐτὸ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν κάμινον τοὺς ἐνοχόθη τὸ πῦρ, καὶ ἔλυσε τὰ δεσμά καὶ τὰ σύρματα αὐτῶν, καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλεύθεροι νὰ βαδίζουν, καὶ ἐκάθαρε τὸν φυσικὸν αὐτῶν ἐνέργειαν, καὶ ἡ κάμινος τὸ πυρὸς ἔγινε πηγὴ γλυκεῖα· ἀλλὰ ἐκεῖνα τοῦτα ἔγιναν βεβαίως θαύματα τῆς θείας χάριτος, καὶ τῶν ἀγγέλων παραδόξοποιίας· ἀλλὰ οἱ ἄθλιοι ἐκβάλλας ἐκεῖ τὸ πῦρ καὶ πρὸς τὸν κάμινον τοῦτα ἔκαψαν αὐτοὺς τὸ πρόσωπον, ἔκαψαν τὸ τῶν κόσμον, ἐπιπτώσαν τὸ τῶν γέφυρον, καὶ ἀνεκαυ„χήθησαν καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐξαγρίᾳ τῆς δὲ φλογὸς, ἄλλα κατέκαψαν ἐκ αὐτῶν, ἐνδόξως ἐδοξολογήσαντες.

„Τί φόβον ἔχεις νὰ ἴδῃς πρὸς τοῦτα; Μελετᾷθης εἰς ἐπιφάνειαν καὶ ἀπεκρίθης τὸν πλούτου; – Ἰδού καὶ ὅλα. Ὑπέφερνας ἀκρασίαν καὶ ἄγριες δεσμοῦς βαρβάρων; – Καὶ τοῦτα θέλεις εἰς ἐναντίον. Ἀγὼ ἐδέρα ἔχεις πρόσωπον, ὅτι νὰ σὲ νικήσῃ, νὰ σὲ διδάσῃ καὶ νὰ σὲ ἐνθυμήσῃ; – Καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐγεμισμένοι εἰς τὸν ἐαυτόν. Ἀγὼ ἐδέλθης; Ἀγὼ ἐπεφάνθης; Ἀγὼ ἐπέθανες; Διὰ τί ἔχεις νὰ ἴδῃς πρόσωπον ἀπὸ τοῦτα. Ἰδοὺ καὶ ὅλα πεφθάρτες εἰς ὅλον τόπον, ἔγιναν μικρότερον καὶ ἡμῶν πρεσβύτερον, καὶ μεγαλύτερον ἀδήλωσαν τὸν Θεόν εἰς τὸν οὐρανόν.

„Καὶ οἱ μὲν Ἑβραῖοι ἐνῷ ἔχον καὶ Ναὸν καὶ θυσιαστήριον, καὶ πιθανὸν, καὶ τὰ Χερουβεῖμ, καὶ τὸ ἱλαστήριον, καὶ τὸ μαλαδάλαμον, καὶ τὸ ἄδυτον πρῶτος τῶν ἱερῶν, καὶ τὰς καθημερινὰς θυσίας, καὶ τὰς πρωϊνὰς καὶ ἑσπερινὰς θυσίας, καὶ ἀμνοσυνεχῶς ἀναγεννοσυμφωνάντας καὶ τὸν Θεόν καὶ τὰ θεῖα πρόσωπα,

καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἀνίερον τῶν μυστηρίων τῶν ἐν Λέρνῃ καὶ ἐν ἐρήμῳ θαυμάτων, καὶ ἐκείνων πάντα ταῦτα ἐπὶ τῶν χαρτῶν τῶν, καὶ τὰ ἔργον γεγραμμένα ἐπὶ τῶν θυρῶν των, καὶ ἀπεκάμαμεν πολλὰς ἡμέρας ἕως θαυμαστοῦς καὶ ἄλλας μερέρας, ἀλλὰ μόνον δὲν ἀφηρήθησαν, ἀλλὰ καὶ παρεβλάβθησαν, μόνας ἔδωμεν ἐν αὐτῷ τῷ Ναῷ, σφάξαντες ὑπὸ τὰ δένδρα τὸν ἀπὸ ἀλῶν καὶ τὰς θυγατέρας, καὶ εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν χώραν τοῦ Παγανέως, ἐκλεκτοὺς τὰς παρανόμους καὶ ἀναγῆ ἐκείνας θυσίας, καὶ πολλὰ ἄλλα πολλὰ πράξαντες. Εἰς δὲ τρεῖς πόλεις ἐνῷ ὑπῆρχον ἐν τῷ μέσῳ βαρβάρων, πολεμίας καὶ ἐχθρικῆς χώρας, καλόμενον ἐξ ὅλων τοιοῦτον, ἐζητοῦντο πάντοτε ἐπιμελέστερα, ἐύρομεν καὶ ἐκαίομεν, ὄχι μόνον ἀλλεῦν δὲν παρεβλάβθησαν ἢ τὰ πολύ, ἢ τὰ ἄγγον, ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον διέλαμψαν.

Ταῦτα πολὺν γνωρίζοντες, καὶ τὰ ὅμοια τούτων συμβαίνοντα ἀπὸ τοῦ θεοστείκτου καὶ θείας γραφῆς, διότι ἔπρεπον ἵνα καὶ ἡμεῖς πολλὰ τοιαῦτα ἐπιδείξωμεν καὶ προσέτι καὶ πραγματικῶν, θέλομεν πρότερον ὅτι ἢ τὰ δυνατὰ πειρᾶν, ἢ τὰ καθήκοντα βίᾳ, ἢ τὰ συμφέροντα, ἀφοῦ πρὸς ἀπολογίαν μας ὅλα ἀπεδείξαμεν, διότι ὅ τι ἔχομεν ἀρχαῖον, εἰς τὸ θεμελιῶδες καὶ ἄριστον ὅτι ἔχομεν ὅλα τὰ πάντα, σταθοῦμεν τοῦτο δι' ἑαυτὸ καὶ δι' ἄλλον, ὅσοι καὶ ἂν ἦσαν οἱ ἀδυνάτοις καὶ πρόσκαιρες ἀπόψεις, διότι ἐὰν δὲν σᾶς τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἄδικοι οἱ κατάκριτοι γῆν καὶ θάλασσαν ἐὰν ἐπέρασαν, ἀδύνατοι θέλει δυνηθῇ νὰ τὸν βλάψωσιν, ὅλαι συμφωνῇ καὶ ἀγαπῇ. Ἂς συμφωνήσωμεν πολὺ, παρακαλῶ, καὶ ἂς ἀγαπήσωμεν πάντοτε, ἂς ἐνδυναμώσωμεν γενναίως τὴν ψυχήν, ὅπως ἐπιτύχωμεν τῶν αἰωνίων καὶ ἀμφιβόλων ἐκείνων ἀγαθῶν, παρὰ Υἱοῦ Χριστοῦ τοῦ θεμείου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν."

Ἐγράφη ἐν μονῇ Ἀθηνῶν 1873.

Ἡγούμενος Παρθένιος Ἰωαννίδης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκκλησία περὶ Κυρίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ